Poštnina plačana v gotovini

DELAVSKA ENOTNOST

Stalin je ne samo dostojno ohranil veliko dediščino Marxa, Engelsa in Lenina, ne samo ohranil in razvil naprej veliko delo Oktobrske revolucije, ne samo obogatil zakladnico marksizma-leninizma in človeške znanosti sploh z novimi nesmrtnimi pridobitvami, ampak je postavil temeljna načela in perspektive celotnega razdobja borbe za zmago socializma na svetu. **E. Kardelj**

GLASILO GLAVNEGA ODBORA ENOTNIH SINDIKATOV SLOVENIJE

Leto II., štev. 51 | Ljubljana, 20. decembra 1946 | Izhaja vsak petek — Cena Din 2.—

Osnutek ustave Ljudske Republike Slovenije

Vlada LRS je v zakonitem roku predložila Predsedstvu ustavodajne skupščine svoj osnutek ustave. Ustavodajni odbor je pričel z razpravo in bo izročil predlog ustave v končni pretres in izglasovanje skupščini, ko se bo ta sestala na prihodnje zasedanje. Istočasno s pričetkom razprave daje vlada svoj ustavodajni predlog v razpravo državljanom LRS.

Ko stoji slovensko ljudstvo pred eno najvažnejših svojih nalog, da namreč po dolgih stoletjin svoje težke suženjske zgodovine in borbe za svoj narodni obstoj, pretresa in sklepa o ustavi, s katero dovršuje temeljno zgradbo svoje državnosti, se zaveda osnovnega dejstva, ki mu je to omogočilo. Danes slehernj naš pošten in zaveden delovni človek ve, da je bila narodno osvobodilna borba tista, ki je pisala našo ustavo, da so pridobitve domovinske vojne temeljne točke te ustave in da bodo vsa njena določila izraz našega resničnega stanja, na katerega more z gotovostjo in zaupanjem v bodočnost opreti delovno ljudstvo svoj bodoči razvoj.

Slovensko ljudstvo si je v družbi z ostalimi jugoslovanskimi narodi s krvjo priborilo vse pravice in osnove, ki jih bo zapisalo v posamezna določila svojega temeljnega zakona. Slovensko ljudstvo ve, da je njegova naloga le ta, da tisto živo ustavo, ki se je pisala v mislih in srcih borečih se slovenskih ljudi od leta 1941 dalje, prenese v pisan zakon, ki bo potrjen od vrhovnega in zakonitega organa naše oblasti. Jugoslovanski narodi so z mečem pretrgali svojo preteklo zgodovinsko pot, ki jih je uklenila v gmotno odvisnost izkoriščevalskih plasti in v duhovno sužnost. Na tej zgodovinski prekretnici so jugoslovanski narodi enkrat za vselej zavrnili staro obliko in vsebino države in zavrgli stari družbeni red, ter v borbi s tujerodnimi okupatorji in domačimi reakcionarnimi izdajalci, opogumljeni in naslonjeni na veliko domovino svobodnih sovjetskih narodov, skovali bratstvo in enokost, si ustvarili novo domovino in položili temelje novemu političnemu in družbenem redu, v katerem je oblast v rokah delovnega človeka.

Že sredi velike domovinske vojne so se jugoslovanski narodi po svojih izvoljenih delegatih 29. XI 1943 odločili za federativno ureditev svoje skupne države in istočasno prinesli kot prvi parlament nove demokratične in federativne Jugoslavije zgodovinske odločitve, ki so vsem njenim narodom prvič v zgodovini priznale in zagotovile samostojnost in enakopravnost. Jugoslavija je kot svobodna domovina svobodnih narodov stopila v zgodovino kot nov, močan, progresivni faktor. Kakor je bila nacionalna osvoboditev, bratstvo in enotnost demokratični državni in družbeni red ter pot doslednega in progresivnega razvoja osnova boja in graditve oblasti v domovinski vojni, tako so ostala ta načela tudi osnova vsega bodočega državnega in družbenega življenja v svobodi.

Pred letom dni je slovenski narod skupno s svojimi bratskimi narodi razpravljal in po svojih zastopnikih sprejel ustavo FLRJ. V to ustavo so jugoslovanski narodi zapisali vse svoje skupne pridobitve narodnoosvobodilne borbe in potrdili tista občа načela naše državne, politične družbene in gospodarske ureditve, ki so in morajo biti skupna tako zvezni državi, kakor vsem njenim republikam, delovnemu ljudstvu Jugoslavije kot celoti in slehernemu delovnemu človeku v vsaki republiki posebej. Z volitvami v ustavodajno skupščino FLRJ, z javno razpravo o zvezni ustavi, ter z glasovanjem slovenskih zastopnikov, v obeh domovih zvezne skupščine je tedaj slovenski narod v osnovah svoje ustave že izrekel svojo premišljeno in dokončno besedo. Zato je samo po sebi umevno, da vsebuje naš osnutek, kakor vsebujejo osnutki vseh ostalih ustav jugoslovanskih narodov, vsa tista temeljna načela, ki so zapisana v zvezni ustavi. Vse revolucionarne spremembe, v razliko od prejšnjega stanja, tako v pogledu nosilca oblasti, v pogledu socialno-gospodarske strukture, v pogledu odnosov naših narodov do zvezne države in v pogledu njihovih medsebojnih odnosov, so temelj naše ustave tako, kakor so temelj naše skupne jugoslovanske ustave. Zaradi tega ne stoji danes slovensko ljudstvo in njegovo vrhovno predstavništvo pred novo in težko nalogo, ko pripravlja svojo ustavo, ker mu spričo že izvojevanih in zapisanih skupnih ustavnih določil, ostaja le ta velika in častna naloga, da kot suveren narod vse to v svoji lastni ustavi potrdi. To dejstvo pa v ničemer ne zmanjšuje zgodovinskega pomena sprejetja lastne ustave, ampak ga nasprotno povečuje. Slovenski narod potrjuje s svojo ustavo ta načela kot samostojen in enakopraven narod, kot narod, ki je s pravico samoodločbe pristal na državno zvezo z ostalimi jugoslovanskimi narodi in to prav na osnovi enotnih pogledov v državnih, političnih, družbenih in gospodarskih stvareh, ki so se izkristalizirali v osvobodilni borbi in ki predstavljajo resnično in neomejeno vez med jugoslovanskimi narodi.

Kakor ni imela zvezna ustava, tako nima tudi naša republiška ustava nekega programskega karakterja. Ne govori o stvareh, ki bodo, o stvareh, ki naj se tako in tako urede. Ne! Naša ustava pravno formulira dejansko stanje, ugotavlja izvršene spremembe v politično družbeni strukturi našega življenja, ugotavlja, da so načela resnične ljudske demokracije uveljavljena v našem javnem življenju in pove, da je dognana volja ljudstva, da je povratek nazaj nemogoč. Naš osnutek ustave je tedaj stvarni izraz resničnega položaja na Slovenskem, izraz dosežene stopnje našega razvoja tako v pogledu naše lastne rasti kakor sožitja z ostalimi jugoslovanskimi narodi. Tak značaj pa seveda ne jemlje ustavi njenega ustvarjalnega pomena, pomena v smislu perspektivnega razvoja, ki ga daje naš osnovni zakon prav na podlagi dosežene stopnje. S tem, da podpira gotove družbene pridobitve, da določa organizacijske oblike in da precizira odnose med posameznimi organi, postaja naša ustava močno orožje v rokah delovnega ljudstva in s tem poroštvo razvoja v progresivno smer. Leto dni ustvarjalnega dela, ki so ga jugoslovasnski narodi doprinesli po sprejetju ustave, kaže vso njeno upravičenost. Ta doba nam dokazuje, da je bilo z zvezno ustavo potrjeno tisto resnično dejansko stanje, ki je najbolj ustrezalo interesom delovnega ljudstva.

Zato je bila tako pri krojitvi naše ustave kakor pri naših najvažnejših zakonih enodušnost vseh jugoslovanskih narodov in vsega delovnega ljudstva. V deželah, kjer prevladujejo globoka družbena protislovja, kjer se na eni strani šele zbirajo napredne sile z namenom, da si pribore ustrezajoč ustavni okvir, in kjer proti njim stoje sile reakcije, ki se krčevito drže na oblasti in ki branijo svoj reakcionarni ustavni red, je borba za naprednejšo ustavo težavna stvar. Pri nas, ko je bil med narodno-osvobodilno borbo zrušen stari red, si je ljudstvo moglo postaviti tako ustavo, s katero je konstatiralo pridobitve svoje domovinske vojne in si zagotovilo razvoj v izključno svojo korist.

Slovensko ljudstvo bo v svoji ustavi poudarilo predvsem tisto pridobitev, ki je bila zanj v toku domovinske vojne in ki je še danes odločilnega pomena, uzakonilo bo svojo svobodno združitev z ostalimi jugoslovanskimi narodi v zvezno državo FLRJ. Poudarilo bo, da je bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov osnova našega sožitja in porok naše bodočnosti. Kakor je to storila naša zvezna država v svoji ustavi za vse narode, tako bo vsak od naših narodov uzakonil v svoji ustavi te osnovne temelje naše pridobitve in našega bodočega življenja. Zato ni in ne bo slovenski narod nikdar pozabil rešilnega gesla svojega nacionalnega boja in edinih resničnih osnov svoje lastne državnosti in občega razvoja, ki se odražajo prav v dejstvu skupne zvezne države jugoslovanskih narodov ter njih bratstva in enotnosti. Zato je in bo tako v odnosih do naše zvezne države, v odnosih do jugoslovanskih narodov in njihovih republik, v pogledu izenačenja pravic vseh jugoslovanskih narodov na teritoriju naše republike dejstvo takega bratstva in enotnosti vedno in povsod poudarjeno. Ta ustavna določila postavlja slovensko ljudstvo v svoj osnovni zakon kot suveren, samostojen in enakopraven narod. Kot tak tudi izvršuje samostojno vse pravice, ki mu jih določa ustava. Prenesel pa je na svojo zvezno državo gotove posle zaradi ekonomske, politične in vzajemne pomoči in sodelovanja, kakor tudi zaradi skupne obrambe narodne svobode in neodvisnosti.

Enotnost slovenskih ljudskih množic v borbi proti tujim zavojevalcem in proti domači reakciji je ustvarila resnično ljudsko oblast, oblast delovnega človeka. To enotnost je v teku narodno-osvobodilne borbe, je v prvi dobi naše svobode in bo v vsej bodočnosti čuvalo slovensko ljudstvo kot svojo osnovno pridobitev in kot stvarni pogoj resnične demokracije. Zato bo naše ljudstvo pri razpravi o naši ustavi imelo pred očmi pomembno dejstvo naše enotnosti in bo tako kot je v preteklosti, budno pazilo, da ne bodo ostanki reakcionarnih klik, sovražniki naše enotnosti kjerkoli in kadar koli zasajali spora med naše delovne množice.

Poleg omenjenih osnov, izhajajočih iz pridobitev narodno-osvobodilne vojne, bo naša slovenska ustava, skladno z zvezno ustavo, uzakonila pridobitve ekonomskega značaja. Te tvorijo podlago naše ljudske demokracije in so porok gospodarskega razvoja naše ljudske države. Dejstvo, da je danes državna lastnina ljudska lastnina, omogoča oblasti uresničevati našo demokratično politično in družbeno ureditev in našo državno organizacijo. Garancije, ki jih danes daje ustava delovnemu ljudstvu, delavcu, kmetu in delovnemu inteligentu tako v pogledu njihove udeležbe v oblasti in državni upravi, v političnem udejstvovanju, organizaciji dela, kakor v pogledu njihove zaščite, so danes ostvarljive prav zato, ker državni sektor obče ljudske imovine omogoča realizacijo takega ljudskega demokratičnega programa. Obveza ljudske oblasti, da podpira sindikalne organizacije in zadružništvo, je dokaz resnične ljudske politike. Pri taki politiki bo imel tudi delovni privatni gospodarski sektor vso možnost svojega obstoja in dostojnega življenja.

Kakor je smatrala vlada Ljudske republike Slovenije za svojo dolžnost, da je izročila osnutek ustave v javno diskusijo, tako smatra za svojo dolžnost tudi to, da pozove slehernega državljana, da se seznani s tem osnutkom, da pri diskusiji sodeluje in da svoje mnenje sporoči ustavodajnemu odboru bodisi sam ali po svojih ljudskih zastopnikih. Ustava je stvar ljudstva, ker z odločilnim, pravnim dejanjem ugotavlja stopnjo svojega razvoja in polaga temelje bodoči njegovi življenjski poti, zato je prav, da ljudstvo o njej razmišlja, razpravlja in pove svojo sodbo.

PREDSEDSTVO VLADE LJUDSKE REPUBLIKE SLOVENIJE

67. rojstni dan J. V. Stalina

Dne 21. decembra bo predsednik Sveta ljudskih komisarjev Zveze sovjetskih socialističnih republik generalisim Stalin dopolnil 67 leto svojega življenja. Vse od rane mladosti pa do danes je bilo njegovo življenje posvečeno delu za zgraditev močne in zmagovite Sovjetske zveze. Stalin — veliki voditelj proletariata vsega sveta, voditelj največjega slovanskega naroda in vseh ostalih slovanskih narodov, ki so danes nosilci najnaprednejših socialnih, političnih in kulturnih idej v svetu — pomeni za vse delovno ljudstvo mir, pravičnost in napredek, pomeni isto, kar pomeni ime Sovjetska zveza.

Maksim Gorki o Stalinu:

»Neprestano in zmeraj hitreje raste v svetu pomen Josipa Stalina, človeka, ki si je najgloblje prisvojil silo in pogum svojega učitelja in tovariša in ga že 10 let vredno nadomešča na najtežjem mestu voditelja partije. On je globlje od vseh drugih spoznal: resnično in neomajno revolucionarno-ustvarjalna je lahko samo resnična in čisto proletarska, premočrtna sila, ki jo je odkril in navdahnil Lenin. Čudovito organizirana volja, prodorni razum velikega teoretika, pogumnost nadarjenega gospodarja, intuicija resničnega revolucionarja, ki zna natanko razbirati zapletene človeške lastnosti, vzgaja najboljše izmed teh lastnosti ter se brezobzirno bori proti onim, ki ovirajo dober razvoj do skrajne višine — vse to ga je postavilo na Leninovo mesto.«

1934.

»Veselo je živeti in boriti se v deželi, kjer visoka modrost partije in železna volja njenega voditelja Josipa Stalina za vse večne čase osvabajata človeka od prekletih navad in predsodkov preteklosti.«

1935.

Sporazum naše in albanske vlade o koordinaciji gospodarskih narčrtov in ukinitvi carinskih meja in carin

Med vlado FLRJ in vlado LR Albanijo so se že dalj časa vodili azgovori, ki naj bi pripomogli obema državama, ki ju je že med vojno povezala skupna borba proti fašizmu, vzpostaviti še tesnejše sodelovanje, doseči čim večjo medsebojno pomoč, ter še bolj okrepiti mir na Balkanu.

Rezultat teh razgovorov je sporazum, podpisan 27. novembra, o koordinaciji gospodarskih načrtov obeh držav ter ukinitev carinskih meja in carin med obema državama.

S tem sporazumom bo FLRJ pomagala bratski LR Albaniji k hitrejšemu in popolnejšemu gospodarskemu dvigu. Sporazum je v imenu FLRJ podpisal predsednik gospodarskega sveta in minister za industrijo tov. Boris Kidrič, v imenu LR Albanije pa predsednik gospodarskega sveta in načrtne komisije, minister za gospodarstvo Nako Spiru.

V Albaniji je ta sporazum izzval razumljiv val navdušenja. Ko je prispela v Tirano vest o podpisu sporazuma, je okrog 40.000 prebivalcev Tirane priredilo spontane manifestacije, na katerih je izrazilo svoje veselje zaradi podpisa sporazumov o koordinaciji gospodarskih načrtov, odpravi carinskih mej in carin med FLRJ in LR Albanije.

Proglas prvega povojnega Slovanskega kongresa slovanskim in vsem svobodoljubnim narodom sveta

Bratje in sestre Slovani, svobodoljubni narodi sveta!

Minilo je leto in pol od časa, ko je Sovjetska armada skupno z armadami slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov sveta razbila hitlerjevsko Nemčijo. S pomočjo velikega ruskega naroda so slovanski narodi izvojevali popolno zmago nad svojim stoletnim sovražnikom.

V borbi proti nemškim zavojevalcem in njihovim pomagačem so slovanski narodi znova dokazali svetu svojo veliko moč in nerazrušljivo borbeno enotnost. Rešili so svobodoljubne narode sveta pred iztrebljenjem in zasužnjenjem. V borbi na smrt z zvitim in močnim sovražnikom so slovanski narodi pokazali primere vzdržljivosti, poguma in neomajne vere v svojo pravično stvar.

Minili so dnevi težkih preizkušenj slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov. Navdahnjeni z naprednimi idejami, zvesti svojim slavnim tradicijam, so postali slovanski narodi močna zaslomba miru in napredka, zanesljivo oporišče borb proti nečloveški ideologiji fašizma.

Zvestoba načelom resnične demokracije, goreča ljubezen do domovine, medsebojno razumevanje in vzajemno spoštovanje — vse te poteze, lastne slovanskim narodom, so dobile sedaj nov, doslej nesluteni prostor za svoj razvoj in procvit.

V življenju slovanskih narodov so se izvršile globoke spremembe. V povojni svet so narodi slovanskih držav stopili kot svobodni, popolni gospodarji svoje usode. Sedaj so Slovani krepko stopili na pot mirnega procvita, na pot razvoja demokracije in napredka in nobena stvar več jih ne bo ustavila na tej slavni poti.

Ta pot vodi proti vrhovom svetovne kulture, ki je bila v znatnem obsegu ustvarjena z rokami samih Slovanov.

Slovanski narodi srednje in jugovzhodne Evrope so dosegli samo v letu in pol v svoji povojni izgradnji ogromne uspehe.

V sodelovanju s Sovjetsko zvezo — državo dosledne demokracije — so narodi Jugoslavije in Poljske, Češkoslovaške in Bolgarije ustanovili svoje ljudske demokratične republike.

V vseh slovanskih državah so izpuljene korenine reakcije: uničena je spahijska zemljiška posest in gospostvo velikih kapitalističnih monopolov. Za vedno so pretrgane vezi odvisnosti od tujega kapitala, glavna narodnogospodarska bogastva so izročena državnim rokam. V vseh slovanskih državah pripada oblast samo ljudstvu.

Že sedaj se mlade slovanske republike po svojem političnem sistemu in uspehih napredne občečloveške kulture šle daleč naprej. To ustvarja s svoje strani široke možnosti za njihov nadaljnji razvoj in procvit.

Te možnosti — so predvsem v samem bistvu ljudskih demokracij, v tistih ogromnih silah, ki jih skrivata v sebi enotnost in bratstvo slovanskih narodov.

Združeni v veliki ideji uničenja fašizma v vojnih letih, so slovanski narodi sedaj zedinjeni z idejo borbe za mir in varnost, z idejo borbe proti ostankom fašizma. Bratstvo slovanskih narodov, njihovo medsebojno spoštovanje in sodelovanje — so zanesljivo jamstvo miru in varnosti po vsem svetu.

Zato izjavlja Slovanski kongres v imenu svobodoljubnih slovanskih narodov:

Vsak, kdor želi mir, kdor želi procvit narodov, je dolžan vsestransko podpirati bratstvo slovanskih narodov.

Ogromne so izgube, ki so jih slovanski narodi pretrpeli zaradi fašističnih zavojevalcev, velike so žrtve, ki so jih dali za uničenje fašizma.

Mnogo bo treba, da bomo zacelili težke rane, ki še krvave.

Kdo more pri takih pogojih želeti novo vojno? Komu je potrebna nova vojna,

Nova vojna je potrebna samo imperialističnim zavojevalcem. Potrebna je samo tistim, ki bi se radi kakor nekoč igrali z usodo slovanskih narodov, tistim, ki so zainteresirani na tem, da bi Balkan znova postal »sod smodnika« v Evropi.

Dolžnost vseh poštenih ljudi je, da razkrinkujejo spletke hujskačev na novo vojno, da razkrinkujejo njihove lopovske mahinacije, da onemogočajo hujskače na novo vojno, ki se znova pojavljajo.

Borba za mir, vsakodnevna, vztrajna borba — to je tisto, k čemur poziva Slovanski kongres vse Slovane in vse svobodoljubne narode sveta.

Bratje in sestre Slovani, svobodoljubni narodi sveta! Vzemite stvar miru v svoje roke!

Danes stoji pred vsem človeštvom naloga izkoreninjenja ostankov fašizma in ustvaritve krepkega miru po vsem svetu. Eno ni možno brez drugega. Močan mir ni mogoč, dokler bodo kjer koli ostanki fašizma. Zaradi tega ne more noben pravi demokrat stati ob strani te borbe. Dolžan je, podpirati mora odločenost slovanskih narodov, s kakršno se bore proti ostankom fašizma in fašistične ideologije in mora prav tako izpolnjevati to sveto dolžnost v svoji lastni državi.

Podpirali se bomo medsebojno na političnem, ekonomskem in kulturnem področju in skrbeli bomo za to, da ne propade noben, niti najmanjši slovanski narod, da si tudi najmanjši naš član ohrani svoj narodni obstanek, svojo narodno kulturo in da si zagotovi svoj narodni razvoj.

Slovanskim narodom je tuja vsaka misel o ogrožanju pravic drugih narodov. Slovanski narodi znajo ceniti svobodo in neodvisnost svojih držav, toda oni prav tako cenijo svobodo in neodvisnost drugih narodov.

Svobodoljubni narodi sveta! Borite se proti poskusom nacionalnega zasužnjevanja narodov po imperialističnih zavojevalcih! Dvignite se v obrambo načel antifašistične koalicije, poudarjenih na konferenci voditeljev treh velikih držav v Jalti in Potsdamu.

Dragi bratje in sestre Slovani! Neprestano stoje ob strani miru in varnosti vseh narodov! Borite se za mir, za utrditev bratstva z vsemi demokratičnimi svobodoljubnimi narodi sveta! Krepite veliko prijateljstvo slovanskih narodov, temelj miru in varnosti! Neprizanesljivo razkrinkujte hujskače na novo vojno! Še pogumneje se borite za popolno izkoreninjenje ostankov fašizma, za likvidacijo podružnic reakcionarnih klik!

Utrjujte svoje pridobitve! Še pogumneje korakajte po poti demokratizacije svojih držav, po poti nadaljnjega utrjevanja in razvoja svojega ekonomskega in kulturnega življenja.

Krepite vezi večnega prijateljstva s svojo osvoboditeljico in zaščitnico slovanskih narodov — veliko Sovjetsko zvezo!

Naj živita nerazrušljiva enotnost in bratstvo vseh slovanskih narodov!

Naj žive nove demokratične slovanske države: Federativna ljudska republika Jugoslavija, nova demokratična Poljska, demokratična Češkoslovaška, Ljudska republika Bolgarija, ki kažejo zgled demokratičnega preporoda vsem narodom sveta!

Naj živi velika Sovjetska zveza — steber miru in varnosti slovanskih in vseh svobodoljubnih narodov!

Naj živi najboljši prijatelj slovanskih narodov — generalisim Sovjetske zveze Josip Visarionovič Stalin!

Enotnost slovanskih narodov — poroštvo miru in demokracije

Slovanski kongres v Beogradu je razgrnil pred očmi vsega človeštva veličastno sliko tega, kar so slovanski narodi prispevali v zakladnice svetovne civilizacije in kulture v davnih časih, v novejši dobi, med drugo svetovno vojno in kar ustvarjajo na vsem področju — danes v dobi mirne graditve.

Kakor so pokazali obširni referati sovjetskih, jugoslovanskih, poljskih, čeških in bolgarskih delegatov, je vsak slovanski — narod od najmanjšega do največjega — lahko ponosen na dolgo vrsto slavnih imen tako v znanosti kakor v umetnosti, tako v politiki kakor v gospodarstvu. Nova resnična zgodovinska znanost je dokazala, da je laž trditev nemške znanosti, češ, da Slovani niso bili in niso sposobni ustvarjati držav in da so jim države ustanavljali drugi — predvsem seveda germanski — narodi. Prav nasprotno, vsa nova odkritja in vse nove ugotovitve sovjetske zgodovinske znanosti so dokaz, da so Slovani že od nekdaj znali ustanavljati svoje države in oblikovati svoje politične življenje.

Kolikšna je življenjska sila slovanskih narodov, pa je nazorno razkrila druga svetovna vojna. Čeprav je udaril po slovanskih narodih na Poljskem, Češkem, Bolgariji in Jugoslaviji sovražnik od zunaj in znotraj, so se vendarle vsi ti narodi v odločnem boju obranili in so premagali vse svoje nasprotnike. Premagali pa so lahko te sovražnike zato, ker so našli mogočnega zaveznika v Sovjetski zvezi in v njenih slovanskih narodih. Iz vseh govorov poljskih, čeških, bolgarskih in jugoslovanskih delegatov je zvenela nezmerna hvaležnost Sovjetski zvezi in njenemu velikemu zaščitniku vseh svobodoljubnih narodov na sploh in slovanskih narodov še posebej.

Govorniki na kongresu pa niso podčrtavali samo ogromnega pomena najtesnejšega sodelovanja med Sovjetsko zvezo in slovanskimi narodi v drugi svetovni vojni. Podčrtavali so tudi nove demokartične ideje, ki so vodile slovanske narode v njihovem boju proti fašističnim osvajalcem in zasužnjevalcem. Tudi v tem pogledu jim je bila Sovjetska zveza svetel vzgled tako na političnem kakor socialnem področju.

Slovanski narodi se niso bojevali proti fašističnim krdelom na življenje in smrt za to, da bi po končanem boju ostalo doma spet vse pri starem. Že med bojem proti osvajalcu so ustvarjali nove oblike svojega političnega življenja, krenili so odločno po poti demokracije. Obenem s to demokratizacijo javnega življenja pa so potekale tudi globoke socialne spremembe. Te socialne spremembe so se poglabljale in se poglabljajo tudi v mirnem obdobju. Najtemeljiteje se je spremenil socialni ustroj v Jugoslaviji, jugoslovanske narode pa posnemajo ostali slovanski narodi: bolgarski, poljski in češki. Pri vseh slovanskih narodih je postala državna oblast, — kakor so to s ponosom poudarjali vsi delegati — v resnici prava ljudska oblast.

Najznačilnejša poteza slovanskega kongresa pa je, da so bili delegati vseh slovanskih narodov enotni v tej misli, da so današnje pridobitve Slovanov na socialnem, kulturnem in političnem področju na azpolago vsem naprednim, demokratičnim in miroljubnim narodom. Teh velikih pridobitev ne hranijo Slovani ljubosumno in sebično zase, temveč hočejo z njimi koristiti vsemu človeštvu. Prav zato odbijajo slovanski narodi z gnusom nesramno obrekovanje, ki ga širi po svetu mednarodna reakcija, češ, da se Slovani združujejo na rasni osnovi in da ogrožajo s svojim združevanjem druge narode in države. V proglasu slovanskega kongresa so vsi slovanski narodi slovesno izjavili, da sta jim glavni cilj mir in demokracija. V boju za mir in demokracijo pa so Slovani pripravljeni iskreno sodelovati z vsemi, ki imajo isti namen, ne glede na narodnost in raso. Tako stopajo danes Slovani na čelo najnapredneišjim silam na svetu in postajajo s svojo enotnostjo mogočna sila v mednarodnem življenju. Ta enotnost pa se kože predvsem v najtesnejši strnjenosti slovanskih narodov okrog Sovjetske zveze in njenega genialnega vodnika — generalisima Stalina.

Slovanski kongres pa ni ocenil le zgodovinskih zaslug slovanskih naodov in pregledal današnjih sil slovanskih narodov, temveč je dal tem silam tudi konkretne organizacijske oblike. V novih organizacijskih oblikah se kaže še prav posebno enotnost vseh slovanskih narodov, hkrati pa tudi spoštovanje vsake narodne individualnosti. In tako ja danes združeno slovanstvo še nadalje pripravljeno in sposobno obvarovati resnično civilizacijo in kulturo pred napadi kakršnih koli nazadnjaških sil — pa ne le v svojo korist, temveč v korist vseh reesnično naprednih, miroljubnih, demokratičnih ljudi. Košir M.

Slovensko ljudstvo je pozdravilo v svoji sredi delegate Slovanskega kongresa

Zastopnike slovanskih narodov je na ljubljanskem kolodvoru obkrožila nepregledna množica Ljubljančanov

V petek, 13. decembra, je slovensko ljudstvo pozdravilo v svoji sredi delegate in goste Slovanskega kongresa. Množice delavcev in kmetov so se zbrale na okrašenih postajah ob progi Zagreb-Ljubljana in navdušeno pozdravljale predstavnike vseh slovanskih narodov. Zlasti prisrčni so bili sprejemi v delavskih centrih. V Trbovljah je drage goste v imenu delavstva pozdravil udarnik Vili Skriner, ki je predsedniku Slovanskega komiteja Jugoslavije Stevanu Jakovljeviču in članu akademije znanosti ZSSR Borisu Grekovu izročil tudi darilo — rudarsko luč in cepin. Tudi v drugih krajih je ljudstvo z različnimi darili dokazovalo svojo veliko ljubezen do bratskih slovanskih narodov.

Glavni kolodvor v Ljubljani je bil okrašen z zastavami vseh slovanskih narodov. Množice Ljubljančanov so napolnile postajo in vse dohodne ulice. Z zastavami, z napisi v vseh slovanskih jezikih in z viharnim vzklikanjem so delavci, mladinci, mladina in vojska pozdravili goste, ko je ob 1 uri pripeljal vlak, ves v cvetju in zelenju. Ljubljana je prvič sprejela zastopnike vseh slovanskih narodov.

Delegate in goste Slovanskega kongresa so pričakali na postaji najvišji predstavniki oblasti, JA, zastopniki množičnih organizacij in predstavniki znanstvenih in kulturnih ustanov ter delegacja iz Julijske krajine s predsednikom PNOO za Slovensko Primorje in Trst, tov. Francetom Bevkom.

Kot prvi jih je pozdravil tov. Josip Vidmar, predsednik Prezidija Ustavodajne skupščine LRS. Za njim je spregovoril predsednik Slovanskega komiteja za Slovenijo tov. Ferdo Kozak. V imenu gostov se je za prisrčen sprejem zahvalil minister češkoslovaške vlade, akademik Zdenek Nejedly.

Enako toplo in prisrčno je pozdravljalo slovensko delovno ljudstvo zastopnike slovanskih narodov v vseh krajih na njihovi poti na Gorenjsko. Tudi tu so delavci iz mnogih tovarn, skati kranjskih, pionirji slovanskim delegatom nama spominska darila, delo svojih rok.

Pozno popoldne so gostje prispeli na Bled, kjer so se nastanili v hotelu Toplice. Kraj sam, jezero in grad, vse je bilo ta večer slavnostno razsvetljeno.

Predsednik vlade LRS tov. Miha Marinko je priredil na Bledu na čast Slovanskega kongresa slavnostni sprejem, ter je zbranim gostom spregovoril tudi nekaj prisrčnih pozdravnih besed.

Drugega dne so se gostje z avtomobili in avtobusi odpeljali na Vrbo, kjer so si ogledali rojstno hišo pesnika dr. Franceta Prešerna.

V Begunjah so zastopniki slovanskih držav počastili spomin padlih talcev, ki so s svojo krvjo utrdili bratstvo in enotnost, ki veže danes slovanske narode med seboj.

Pozno popoldne so se gostje vrnili v Ljubljano, kjer so bili ponovno deležni toplega sprejema Ljubljančanov.

Z uresničenjem sklepov IV. plenuma bomo odstranili dosedanje napake

V dneh 7., 8. in 9. decembra t. l. so se vršili plenumi Krajevnih sindikalnih svetov, na katerih so se obravnavali sklepi IV. Plenuma Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije.

Dolžnost plenumov KSS-ov je, da prenesejo sklepe IV. plenuma na slehernega člana sindikalne organizacije

S tem, da so se na plenumih Krajevnih sindikalnih svetov obravnavali sklepi IV. plenuma, so prevzeli KSS-i — ali točneje — funkcionarji in člani plenumov — dolžnost, da prenesejo vse sklepe na podružnične odbore, na podružnične oddelke in skupine, na poslednjega člana Enotnih sindikatov. Splošno zanimanje za vsa vprašanja, ki so ga pokazali funkcionarji na plenumih, je porok, da bodo naloge, ki jih je nakazal IV. plenum, tudi uspešno izvršili.

Brezpogojno je potrebno, da bodo imeli v bodoče vsi KSS-i referente in komisije. To je eden izmed sklepov IV. plenuma. Če bo ta sklep izvršen, bo s tem podano tudi jamstvo, da KSS-i, — ki so do sedaj ponekod več ali manj životarili — ne bodo več igrali neke brezpomembne vloge, ampak se bo okrepil njihov vpliv v Krajevnih odborih zvez in v vseh podružnicah njihovega področja. Ta temeljita aktivizacija mora biti prva naloga KSS-ov.

S tem, da bomo postavili pri KSS-ih sposobne komisije in referente, se postavlja pred nas naloga, da izvedemo to tudi v podrejenih sindikalnih forumih, t. j. pri Krajevnih odborih zvez — v kolikor bodo ti še obstojali — ter v podružnicah.

Naloge bomo mogli izvršiti le z vestnim delom funkcionarjev

Vse te naloge bomo lahko izvršili le z vestnim delom sindikalnih funkcionarjev. Plenumi KSS-ov bi ostali brezpomembni, če sindikalni funkcionarji ne bi izvršili zadanih nalog.

Zavedamo se, da se bomo morali pri izvrševanju sklepov boriti z okostenelimi, starokopitnimi nazori, z različnimi izgovori in s tovariši, ki nimajo dovolj vztrajne volje, ker se še niso povzpeli do prepričanja, da je sindikalno delo prav tako važno kot vsakdanje poklicno delo. Zaradi tega pa pri svojem delu ne bomo odnehali, ampak mora biti naše prizadevanje prav zato še večje in trdnejše vse dotlej, dokler ne bomo do konca izvedli vseh nalog, ki se stavljajo pred nas.

V Krajevne sindikalne svete pritegnimo najboljše funkcionarje

Iz poročil delegatov na plenumih KSS-ov smo prišli do raznih zaključkov, preko katerih ne moremo molče preiti. Ni prvič, da jih omenjamo; prav to je dokaz, da se z njimi že delj časa borimo.

V mnogih krajih se je opazilo, da nekateri sindikalni funkcionarji ne posvečajo KSS-om dovoljne pažnje. S tem ne trdimo, da so funkcionarji na splošno slabi. Dejstvo je le, da se njihovo udejstvovanje ne premakne izven meja podružnice. To se opaža posebno v večjih podružnicah, tako n. pr. v Guštanju, Trbovljah, Zagorju in še ponekod drugod. Ta napaka spremlja naše delo od ustanovitve sindikalnih organizacij. V marsikaterem podružničnem odboru sedijo tovariši, o katerih trdijo podružnični člani, da so sposobni funkcionarji. Ti tovariši so v podružničnih odborih skoraj od ustanovitve podružnice, istočasno pa šepa delo KSS-ov baš zaradi pomanjkanja soposobnih odbornikov. Zato je naša dolžnost, da pritegnemo podružnične odbornike v KSS-e, njihova mesta pa izpopolnimo z novimi ljudmi — z novim kadrom, za katerega vedno trdimo, da ga primanjkuje, dejstvno je edina napaka v tem, da ga ne znamo in ne upamo poiskati. Ko se bomo povzpeli do prepričanja, da so KSS-i vodilni sindikalni forumi posameznih krajev, v katere je treba pritegniti najboljše funkcionarje, bo vse delovanje KSS-ov mnogo uspešnejše.

Navajamo samo nekaj primerov, ki osvetljujejo izredno klavrno delovanje nekaterih KSS-ov. Baš zaradi zgoraj navedenih nedostatkov in slabe priprave se niso mogli vršiti plenumi v Kočevju, Bohinjski Bistrici, Hrastniku, Črnomlju in Metliki. V Kočevju se je vršil občni zbor šele pred dobrim mesecem, vendar se že sedaj opaža, da izvoljeni tajnik sploh ne vrši svoje funkcije. Ponekod pa se funkcionarji stalno menjavajo, kljub navodilom v okrožnici Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije, ki zabranjujejo vsako premeščanje odbornikov KSS-ov, brez pristanka Glavnega odbora.

Ponekod je opazitj dejstvo, da leži vse delo le na tajnikih ali predsednikih. Tak pojav se opaža v Mengšu, Bohinjski Bistrici, Radovljici ter v onih krajih, kjer KSS-i nimajo svojega sedeža v industrijskih središčih.

V Poljčanah se je moral vršiti plenum v kolodvorski čakalnici. V Ribnici, Radečah in v Krškem je bil plenum slabo pripravljen, odnosno je imel druge napake. Posamezniki so n. pr. komaj čakali na konec ali pa so celo predčasno odšli. Pomanjkljiva je bila tudi diskusija.

V krajih, kjer se niso vršili sindikalni tečaji, kjer je kulturno prosvetno delo pomanjkljivo, kjer celo odborniki niso naročeni na »Delavsko enotnost« in slično, se je posebno opazilo, da funkcionarji ne pojmujejo pravilno tekmovanja, uvedbe norm in ostalih nalog. Med te ljudi še ni prodrlo prepričanje, da so baš tekmovanje, uvedba norm in ostale naloge predpogoj od katerih zavisi splošno izboljšanje.

S sodelovanjem sindikatov z ljudskimi odbori bomo izboljšali tudi funkcioniranje preskrbe

Na nekaterih plenumih se je obravnavalo tudi vprašanje preskrbe, distribucije in slično. Iz teh diskusij je razvidno, da člani sindikatov, delavci in nameščenci ne sodelujejo v dovoljni meri z ljudskimi odbori s konstruktivnim, stvarnim delom.

Pri zahtevah glede preskrbe in slično moramo imeti vedno pred očmi objektivne težave, s katerimi se še borimo, težave, ki so posledica vojne. Toda obenem pa nam ne more biti vseeno, če izjavlja n. pr. MLO v Rogaški Slatini, da bodo prejeli delavci blago potom sindikata, kontingent, ki ga je MLO dobil v razprodajo, pa razdeli med ostalo prebivalstvo. Ne more nam biti vseeno, da so čakali guštanjski udarniki dva meseca na blago, ki jim pripada, da čakajo mežiški udarniki že dva meseca na blago zaradi tega, ker so se na okraju izgubili spisi, da morajo čakati v Sodražici 8 tednov na razdelitev živil, da delajo MAFROMI v Tuhinjem in v Radeških in vedno nekakšno raziko med delavstvom in ostalim prebivalstvom.

Takšne pojave bomo v naši ljudski državi čim prej odstranili, ker je od tega odvisen ves gospodarski napredek.

Pri tem pa ne smemo pozabiti — kakor je to dejal predsednik Centralnega odbora tov. Salaj v Sarajevu, da imamo dobre uredbe, saj je n. pr. izdalo Ministrstvo za industrijo na zahtevo prejšnjega Glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije uredbo o prednosti pri oskrbi delavstva. Ta uredba pa je ostala le kos papirja, ker ni bilo nikogar, ki bi skrbel za njeno dejansko izvajanje. Tovariš Salaj je poudaril, da moramo neusmiljeno nastopiti proti vsem elementom, ki podzavestno ali zavestno ovirajo izvajanje uredb.

Prav zato pa je predvsem potrebno, da izvolijo delavci in nameščenci v ljudske odbore člane sindikalnih organizacij, katerih naloga je, da odstranijo vsako neredost in morebitno škodljivo delovanje posameznih sovražnih elementov. V nasprotnem slučaju člani sindikalnih organizacij v sindikatu ne bodo videli svojega zaščitnika.

Dosedanji uspehi naj služijo v vzpodbudo pri izvrševanju novih nalog

Prikazali smo nekaj problemov in napak v našem sindikalnem gibanju. Zaradi tega pa seveda ne smemo sklepati, da je to splošno stanje v naših sindikalnih organizacijah. Plenumi so prikazali tudi velike uspehe, ki nam služijo v vzpodbudo pri izvrševanju novih nalog. V tem oziru moramo odobravati pravilno postopanje plenumov KSS-ov v Novem mestu, Grosupljem, Rušah, Gornji Radgoni, Dolnji Lendavi ter še nekaterih ostalih plenumov, ki so sprejeli ob svojem zaključku sklepe, ki jih bodo vodili k nadaljnjim uspehom.

Naš najboljši temelj in vodnik pa so sklepi IV. plenuma Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije in to ne le za člane Enotnih sindikatov, temveč za vse delovno ljudstvo, za vse narode Federativne Ljudske republike Jugoslavije.

J. J.

Okrožna sindikalna delovna konferenca cone B

Dne 8. t. m. se je vršila v Postojni v dvorani hotela »Jama« okrožna sindikalna delovna konferenca, katere se je udeležilo okoli 250 sindikalnih funkcionarjev, članov Krajevnih sindikalnih svetov in podružničnih odbornikov iz cone »B«. Na svečanem delu konference je bila prisotna tudi indijska sindikalna delegacija, ki se že dalje časa mudi v naših krajih ter je predsednik indijskih sindikatov pozdravil navzoče v imenu vseh indijskih borcev za svobodo. Dalje je bil na konferenci zastopan Glavni odbor Enotnih sindikatov Slovenije in Zveza delavcev in nameščencev lesne industrije Slovenije.

Poročila o delu, ki so jih podale posamezne podružnice, pričajo, da je tekmovalni duh zajel vse delovno ljudstvo cone »B«, ki si hoče s požrtvovalnim delom čimprej ustvariti boljše in srečnejše življenje. Vršilo se je majsko tekmovanje, Titovo tekmovanje in tekmovanje »Za priključitev k FLRJ«, ki je trajalo zadnje tri mesece. To zadnje tekmovanje je pokazalo visok delovni polet v organizaciji, produkciji in v kulturno prosvetnem delu. Podružnica »Rizzatto«, lesna industrija v Ajdovščini, je štela n. pr. v začetku tega leta komaj 75 delavcev, danes pa jih šteje 180.

Po vseh podružnicah je bil prikazan visok delovni polet za dvig produkcije in kulturno prosvetnega dela. Postavljajo se norme in akordi, ustanavljajo se čitalnice in študijski tečaji. Gozdni delavci imajo po revirjih tedensko študijske sestanke. Za slovensko književnost in za študij vlada vsepovsod izredno zanimanje.

Mladina, kateri se nudi vsa možnost udejstvovanja, je zelo razgibana in daje veliko pomoč na vseh poljih sindikalnega dela.

Dočim se mora delovno ljudstvo cone »A« danes še boriti za najosnovnejše človečanske pravice, koraka narod cone »B« naglo k napredku in izvršuje delo za dvig narodnega gospodarstva in kulturnega življenja na podlagi sklepov IV. Plenuma Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije.

Š. Podlogarjeva.

A. S. JAKOVLJEV:

Nagrada

(Iz knjige: »Zgodbe iz mojega življenja«.)

Takoj po prvih poizkusnih poletih z novim vojnim letalom je postalo očitno, da je naše po svojih letalskih zmožnostih veliko prekosilo druga letala. Nekega večera so me nepričakovano poklicali k Stalinu. Ta izredni dan sem si dobro zapomnil, bilo je 17. aprila 1939.

Od mojega prvega srečanja s tovarišem Stalinom na Tušinskem letališču je prešlo že nekaj let. V tem času sem ga že nekolikokrat videl na oficialnih sejah in zasedanjih v Kremlju, toda sedaj sem šel k njemu po njegovi osebni zapovedi. Vedel sem, da me bo sprejel v svojem kabinetu in se bo z menoj pogovarjal.

Prevzelo me je nenavadno razburjenje. Ko sem šel proti Kremlju, sem si med potjo predstavljal srečanje s Stalinom, kako bom šel k njemu, kako se bova pozdravila, hotel sem uganiti, kaj me bo vprašal in kaj bi mu odgovoril. Bil sem ves iz sebe ob misli, da se bom vsak čas pogovarjal z njim in da bom videl njegovo delovno sobico.

V sprejemnici sta dva mlada poročnika pregledala mojo propustnico. Pri tem sta me pozdravila in se nasmehnila tako prijazno, da se mi je zdelo, da mogoče tudi ona dva vesta, kam in h komu grem in se veselita z menoj.

Ves zavzet sem šel po stopnicah, pogrnjenih z rdečo preprogo. Ko sem prijel za svetlo medeno kljuko in odprl belo, dvojna kremeljska vrata, sem pomislil, da mogoče še ni dolgo, kar je šel tovariš Stalin tod mimo in se dotaknil iste kljuke.

Ko sem prehodil nekaj večjih sob, sem se znašel v tajništvu. Stopil sem k enemu izmed tajnikov in se hotel predstaviti. Toda on me je prehitel:

»Gradbenik Jakovljev? Tovariš Stalin vas je povabil, da pridite ob šestih. Sedaj pa je šele pet in tričetrt,« je rekel in me pozval, naj sedem.

Točno ob šestih so me poklicali v kabinet. Dušilo me je od razburjenja, ko sem vstopil. V kabinetu sta bila razen Stalina še Vorošilov in Molotov.

Stalin mi je prišel naproti in mi stisnil roko. Pozdravil sem se tudi z Vorošilovom in Molotovom.

Ne trdim, da je moja razburjenost ponehala, toda počasi se je manjšala. Sprejeli so me zelo toplo. Tovariš Stalin je s stiskom roke, s svojim enakomernim glasom in načinom hoje zelo pomirjujoče vplival name.

Spraševal me je o delu in o mojem novem aparatu.

Kabinet, kjer opravlja tovariš Stalin svoja velika dela, se mi je nehote vtisnil v spomin za vse življenje. V prvem trenutku sem bil nekoliko razočaran, mogoče zato, ker sem si prej predstavljal, da mora takega izrednega človeka, kakor je Stalin, obkrožati prav tako nenavadna oprema.

Sila sem presenečen nad preprostostjo in skromnostjo, ki sta vladali vsepovsod. Veliki kabinet je imel obokan strop in troje oken, ki so bila obrnjena na kremeljsko dvorišče. Gladke bele stene so bile do človeške višine obložene s svetlo hrastovo prevleko. Na desno od vhoda stoji vitrina s posmrtno Leninovo masko. Na levi strani stoji velika ura v omari iz črnega lesa z vložki. Preko vsega kabineta drži preproga do pisalne mize. Na mizi je vse polno knjig in najrazličnejših stvari. Za mizo je naslanjač in na levo od njega telefonska mizica s telefoni. Telefoni so različno pobarvani, da se ni mogoče zmotiti. Nad pisalno mizo je znani portret Lenina, ko govori na tribuni. Na levo od mize med dvemi okni je velika steklena knjižna omara. Nekaj knjig sem mogel razbrati: vsa zbrana Leninova dela, enciklopedični slovar Brockhaus in Efront, velika sovjetska enciklopedjia.

Vzdolž nasprotne stene kabineta, na kateri visita portreta Marxa in Engelsa, stoji dolga miza, pokrita s temnim suknom in ob njej je postavljena vrsta stolov. Ko sem vstopil, je sedel Stalin pri mizi in Molotov ter Vorošilov na vsaki strani.

Iz kabineta se je videlo skozi odprta vrata v naslednjo sobo, kjer je po stenah viselo vse polno zemljevidov. V sredi te sobe je stal ogromen globus.

Na pisalni mizi sem opazil model letala z napisom: »Stalinska smer potovanja«. Na takem letalu so Čkalov, Bajdukov in Beljakov izvedli svojčas znani polet v Ameriko preko severnega tečaja.

Kolikor bolj se je pogovor poglabljal v tehniko, vse bolj in bolj se mi je vračal mir in na koncu pogovora sem bil že čisto pomirjen. Stalin, Vorošilov in Molotov so se tako preprosto pogovarjali z mano, da me je prešla vsa zadrega. Nič več nisem, kakor spočetka, iskal besede za odgovor na njihova vprašanja, temveč sem se pogovarjal z njimi, kakor da smo bili že večkrat skupaj.

Ko je bila rešena vrsta vprašanj o mojem delu, je Vorošilov nekaj napisal na listič papirja in ga podal Stalinu, lokavo pogledujoč mene. Stalin ga je prečital in pokimal z glavo v znak soglasja. Vorošilov je prečital besedilo skrivnosti pred predsedstvom Vrhovnega sovjeta. Glasilo se je, da me nagradi z odlikovanjem Lenina, z avtomobilom znamke ZIS in denarno nagrado sto tisoč rubljev. To skrivnost so vsi takoj podpisali.

Take nagrade nikakor nisem pričakoval. Zmedel sem se tako, da sem se skoraj pozabil zahvaliti. Edino, kar sem mogel reči, je bilo, da nisem delal sam, ampak ves kolektiv in da ni pravično, če nagradijo samo mene. Nato je Stalin odgovoril, naj mu takoj napravim spisek ljudi, ki so delali z menoj pri mojem aparatu, da bodo prav tako nagrajeni.

Potem so se od mene toplo, tovariško poslovili in mi želeli nadaljnjih uspehov.

To je bilo moje prvo osebno srečanje s tovarišem Stalinom. Naredilo je name globok vtis in je imelo velik pomen zame in za vse moje bodoče delo.

Domov sem prišel precej pozno. Mama je bila doma. Vedela je, kje sem bil, toda ko je videla, kako razburjen sem, me ni nadlegovala z vprašanji. Nič ji nisem povedal o tem, da so mi obetali, da bom nagrajen z Leninovim odlikovanjem. Mislil sem si: kaj bi govoril o tem, če pa žele to še obdržati v tajnosti. Ko me bodo nagradili, takrat ji bom povedal.

Dolgo nisem mogel zaspati. Še enkrat sem v spominu obnovil vse, kar se je zgodilo. Šele kasno zjutraj sem zaspal. Ko sem se zbudil, sem zagledal mamo, kako stoji in joka. V snu nisem ničesar razumel. Ustrašil sem se.

»Kaj jočeš,« sem jo vprašal. »Kaj se je zgodilo?«

»Ah, zadnja od vseh sem izvedela. Ti si to skrival! Nagradili so te!«

Šele sedaj sem uganil, za kaj gre, čeprav še nisem vedel podrobnosti.

Izkazalo se je, da je mati šla zjutraj po mleko in prodajalka ji je rekla:

»Pozdravljeni! Kakšno nagrado je dobil vaš sin!«

Potem pa je dobila časopis in je tudi v časopisu čitala isto. Plakala je od sreče in užaljenosti, ker ji prejšnji večer nisem ničesar povedal.

Zjutraj sem v tovarni sestavil spisek sodelavcev, ki so zaslužili nagrado.

Ta večer sem šel že zgodaj spat in takoj krepko zaspal. Bil sem utrujen od doživetij prejšnjega večera in brezkončnih čestitk.

Zbudil me je telefonski zvonec.

»Graditelj Jakovljev tam? Tu tajništvo tovariša Stalina. Javite se po telefonu tovarišu Stalinu, govoriti želi z vami!«

In dali so mi telefonsko številko.

Strašno vznemirjen sem poklical navedeno številko in zaslišal znani glas:

Pozdravljeni! Pred menoj leži spisek vaših graditeljev, ki so predlagani za odlikovanje. Zdi se mi, da ste pozabili letalca. Ne vidim njegovega imena.«

»Kako to, tovariš Stalin? Letalec je v spisku, predlagan je za Leninovo odlikovanje.«

»Oh, da, da. Spregledal sem. In kako je z vašim delom?«

»Dobro, tovariš Stalin.«

Tu bi se moral zahvaliti — tako ugodna priložnost — toda spet sem pozabil. In povzel sem:

»Vse je v redu.«

»No, če je v redu, prav! Pozodravljeni, želim vam mnogo uspeha!«

Komaj sem odložil telefonsko slušalko, sem se zavedel, da sem spet zagrešil malomarnost, ker se nisem zahvalil za nagrado. To me je strašno mučilo.

Čez nekaj dni me je Stalin zopet poklical. To pot pa sem se že znašel in začel sem se mu zahvaljevati zase in za svoj kolektiv. Rekel sem mu, da je ta nagrada za naše delo prevelika, da pa se bom potrudil, da je bom vreden.

Stalin mi je smeje se odgovoril:

»Kaj se je treba zahvaljevati. Če človek dobro dela in zasluži nagrado, zakaj naj se potem zahvaljuje? Samemu sebi se zahvalite.«

Pregled novembrskega tekmovanja v številkah

Zveza	Dvig produkcije 1. V.-1. XI.	Prihranek na materialu	Znižanje produk. stroškov	Izboljšana kakovost	Po normah dela delavcev	Udarniki in izumitelji	Delovnih akcij na vasi	Prostovolj. delo v % na 1 člana: dinarjev	Poročilo	Tekmoval. in tarifnih komisij	Naročenih na časopis	Kulturno-prosvetnih odsekov	Kulturnih prireditev	Fizkulturnih sekcij	Strokovnih tečajev	Sindikalno-političnih tečajev
	%	%	%	%	%						%					
Zveza prevoznih delavcev	—	19	—	—	—	58	40	100	100	333	27,8	80	198	4	16	26
Zveza rudarjev	15	—	9,8	2	65	188	63	174	79	23	53,2	43	146	15	5	12
Zveza kovinarjev	7,4	22,4	32,4	18,9	52	659	—	344	78,5	518	40,7	168	197	188	85	20
Zveza lesnih delavcev	19,5	10,4	22	17,6	22,6	67	—	68	17,4	29	17,1	38	22	8	18	34
Zveza poljedelskih delavcev	25	—	—	40	—	—	—	51	21,4	12	13,4	7	30	—	8	16
Zveza živilcev	4	12	17	12	5	13	27	260	93,3	53	74	11	37	2	—	5
Zveza tekstilcev	44,8	—	20	—	38	173	54	203	80	106	28,3	54	156	62	83	17
Zveza usnjarsko-predelovalne stroke	27	7,9	21,3	29,7	38	45	—	119	76	50	61	8	35	—	10	9
Zveza gradbincev	30	—	—	—	52,8	54	11	80	52,3	289	31,7	—	43	—	—	—
Zveza grafičarjev	2	—	5	—	—	11	44	45	100	29	39,4	—	14	—	9	10
Zveza denarnih, zadružnih in trg. podjetij in ustanov	—	—	—	—	—	2	22	181	76	283	38,5	25	199	—	42	12
Zveza občinskih podjetij in ustanov	—	—	—	—	2	4	223	370	84	38	57,2	20	90	6	7	—
Zveza kemičnih delavcev	38,4	11,8	8,6	12,7	22,2	32	144	145	87	44	34,9	—	38	—	18	6
Zveza hotelsko-gostinskih ustanov	—	—	—	—	—	—	23	950	75	55	—	13	23	4	30	—
Zveza brivcev	—	—	—	—	—	—	—	40	75,8	—	10	2	6	1	3	2
Zveza hišnega pomožnega osobja	—	—	—	—	—	—	1	7	42,5	—	15,8	3	3	—	1	—
Zveza prosvetnih delavcev	—	—	—	—	—	6	47	140	64	203	81,5	145	607	—	47	65
Zveza socialno-zdravstvenih ustanov	—	—	—	—	—	2	54	510	87	51	21,8	—	35	—	11	10
Zveza poštnih delavcev	—	—	—	—	—	11	4	133	98	44	76	20	28	18	88	73
Zveza gospodarsko-upravnih ustanov	—	—	—	—	—	11	18	193	42,6	54	65,7	38	21	31	12	31
Zveza finančnih uslužbencev	—	—	—	—	—	—	26	825	100	74	43	33	56	8	23	—
Zveza pravosodnih ustanov	—	—	—	—	—	11	38	1146	77	43	82	—	41	9	94	10
Splošna (mešana) zveza	—	—	—	—	5,5	—	—	28	—	14	23,3	2	32	—	—	—
Skupno	21,3	14,8	18,6	19,1	30,3	1348	859	212	71,5	2344	41,5	711	1977	356	615	368

Uspehi novembrskega tekmovanja — podlaga za bodoče delo

Pri pregledu rezultatov iz novembrskega tekmovanja se nam v številkah prikažejo ogromni napori, ki jih je vložil delavski razred v delo za obnovo domovine in maksimalno izkoriščanje naše obstoječe industrije ter s tem ustvaril pogoje za načrtno gospodarstvo, ki bo baza neslutenemu materialnemu in kulturnemu napredku delovnih množic.

Od 1. maja do konca novembrskega tekmovanja se je dvignila celotna proizvodnja za 21.3 odstotke. Znižane so cene proizvodom, izboljšana je kvaliteta izdelkov ter zmanjšana poraba materiala. Visoko se je dvignil odstotek delavcev, ki delajo po normah in v akordu, kar je spet v veliki meri vplivalo na povečanje proizvodnje. Vendar pa stoji v tem pogledu pred nami še velika in baš z ozirom na naš gospodarski načrt za l. 1947 izredno važna naloga: uvedba norm v vseh naših podjetjih in tovarnah.

Novembrsko tekmovanje je zelo dvignilo število udarnikov in izumiteljev, katerih je bilo proglašeno po dosedaj zbranih še nepopolnih podatkih 1348. Ta visoka številka dokazuje, da je pri nas udarništvo nov, stalni, revolucionarni način dela za skupnost. V pogledu delovne discipline se stanje vedno bolj izboljšuje, ker se delavski razred vedno bolj zaveda svoje vloge v novi, ljudski državi ter osvaja nov odnos do dela. Vendar pa moramo posvetiti večjo pažnjo še vedno visokemu odstotku neupravičenih izostankov in izostankov zaradi bolezni v nekaterih strokah.

Za čim hitrejšo obnovo je bilo napravljenih preko 2,640.000 prostovoljnih ur, v vrednosti preko 31,190.000 dinarjev, kar je našo obnovo silno pospešilo.

V sindikalne organizacije je vključenih preko 90 odstotkov vseh zaposlenih delavcev in nameščencev. To dejstvo služi v dokaz, da je delavski razred enoten v borbi za uresničenje ciljev ljudske revolucije.

Od 1007 tekmovalnih, tarifnih in drugih komisij v prvomajskem tekmovanju se je to število v novembrskem tekmovanju povzpelo na 2344, kar je seveda imelo svoje dobre posledice na vseh področjih dela, čeprav nekatere izmed teh komisij niso v celoti izvršile svojih nalog.

41.5 odstotkov delavcev in nameščencev, ki so naročeni na časopisje, dokazuje, da se danes delovni človek veliko bolj zanima za svojo izobrazbo kot se je v stari Jugoslaviji.

Za vzgojo strokovnega in sindikalnega kadra so odigrali važno vlogo strokovni in sindikalni tečaji, katerih število se je v novembrskem tekmovanju zelo dvignilo.

Pregled tekmovanja nam lepo pokaže, da je bilo vse produktivno delo tesno povezano s sindikalnim strokovno-političnim delom. Sindikalne organizacije so s prepričevanjem in političnim delom vplivale na delovno disciplino in dvigale pojmovanje gospodarske in družbeno-politične vloge delavskega razreda.

Delavski razred se zaveda, da tekmovanje ni priganjaštvo in garanje, kot se mu ga hoteli prikazati nekateri nevedneži in reakcionarni elementi, temveč, da je tekmovanje po vsestranskem napredku. Zato se tekmovanje nadaljuje in prehaja v nov, višji in naprednejši način dela, ki ustvarja pogoje za načrtno izgradnjo domovine.

Veliki pomen novembrskega tekmovanja je zapopaden v dejstvu, da predstavljajo dosedanji uspehi in tekmovalni polet delovnih množic jamstvo za uresničenje in dosego ciljev v predstoječem prvem letu našega načrtnega gospodarstva, kateremu bodo sledila nadaljnja leta načrtne izgradnje naše dežele — industrializcija in elektrifikacija. Od načrtnega gospodarstva bodo imele v prvi vrsti korist delovne množice, ker bomo v načrtni izgradnji zgradili težko industrijo in s pomočjo nje vso ostalo industrijo. Zidale se bodo nove tovarne, v katerih bo našlo zaslužka na desettisoče delavcev, ki bodo s pomočjo nove, načrtne organizacije dela ustvarjali ogromne količine najrazličnejših predmetov, s katerimi bomo krili vse potrebe delovnih množic. V načrtnem gospodarstvu se bodo silno pocenili vsi proizvodi. Z novimi tovarnami se bo neizmerno povečal naš narodni dohodek, ki se bo investiral do zadnje pare v gradnjo novih tovarn, ter nato v gradnjo šol, bolnišnic, kulturnih domov, delavskih okrevališč, otroških zavetišč, delavskih stanovanj itd.

V dosego teh velikih ciljev so bili in bodo še potrebni napori delovnih množic, ki se jih naše delovne množice tudi dobro zavedajo. Toda ti napori niso in ne bodo zaman, temveč so plodovi našega dela vsak dan bolj očitni. Zaradi tega je razumljivo, da se delovno ljudstvo ne straši nobenih zaprek v borbi za dosego teh ciljev. Zato je razumljivo, zakaj so bili doseženi v novembrskem tekmovanju tako ogromni rezultati, ki so položili čvrst temelj, na katerem bomo dalje gradili našo lepšo bodočnost.

M. Z.

Železolivarna „Metro", Maribor—Tezno ima novega udarnika

Udarnik Jože Turšič

Kljub temu, da je pri podjetju »Metro« zaposlenih le 40 delavcev, je sindikalna podružnica v sporazumu z upravo podjetja proglasila že tretjega udarnika.

Tovarišj Jože Turšič, livar, je vedno stremel za tem, da se v svojem strokovnem delu čim bolj usposobi, kar mu je tudi uspelo. Danes ga lahko prištevamo med najboljše livarje Slovenije, saj ni dela v livarski stroki, ki bi ga ne bil v stanju izvršiti.

Pred kratkim je izdelal posebne modelne plošče. S tem je mnogo pripomogel k dvigu produkcije in obenem olajšal delo svojim sodelavcem. Vzgojil je tudi precejšen kader dobrih livarjev, ki danes uspešno delajo za obnovo naše domovine. Nikdar ne štedi s časom, ko gre za praktični pouk naših livarjev, katerim daje na razpolago vse svoje bogate izkušnje.

A. S.

Otvoritev ceste Ljubljana — Ježica

Minister za delo tov. Tomo Brejc pri slavnostni otvoritvi modernizirane ceste Ljubljana—Ježica

V nedeljo, 15. decembra dopoldne, je bila slovesno izročena prometu nedavno dograjena cesta Ljubljana — Ježica. K slovesni otvoritvi so se zbrali pri Sv. Krištofu delavci, ki so to cesto gradili in večje število delavcev in nameščencev in meščanov, ki so s prostovoljnim delom v svojem prostem času pripomogli k njeni rekordni dograditvi. Minister za delo, tov. Tomo Brejc je imel pri slovesnosti kratek nagovor, v katerem je poudaril pridnost in požrtvovalnost delovnih množic, ki gredo od uspeha do uspeha. Minister tov. Tomo Brejc je nato prerezal trak, ki je simbolično zapiral cesto in jo izročil prometu.

Tvornica dušika Ruše — najboljši delovni kolektiv kemične industrije Jugoslavije

O uspehih delovnega kolektiva Tvornice dušika v Rušah smo poročali, ko smo prinašali poročila in uspehe najboljših delovnih kolektivov Slovenije.

Na razširjeni seji Osrednjega odbora kemične industrije Jugoslavije pa je bil ta kolektiv imenovan za najboljši delovni kolektiv kemične industrije Jugoslavije.

V nedeljo 15. decembra so delavci in nameščenci tovarne dušika v Rušah ob otvoritvi razstave proizvodov tovarne ter proglasitvi udarnikov, novatorjev in najboljših delavcev in nameščencev popravili zaključek novemberskega tekmovanja.

Proglašenih je bilo sedem udarnikov, trije iznajditelji, pohvaljenih pa 93 delavcev in devet nameščencev. Za udarnike so bili proglašeni: delavci tovariši Bedri, Esih Vilj in Prim Rudolf, ki so pri razkladanju surovin in nakladanju proizvodov presegli normo za 38 odstotkov. Elektromojster Ivan Jakopič je v treh tednih popravil uničeni transformator, za katerega bi trajalo navadno popravilo več mesecev, ter s tem prihranil 50.000 dinarjev. Tehnik Robnik Adolf je izdelal pet centimalnih tehtnic precizne konstrukcije ter popravil preko 40 obratnih tehtnic. Delavec Herišek Franc je pri mešanju nitrofoskala presegel normo za 36 odstotkov. Ključavničar Dežman Maks je pri specialnih železostrugarskih delih presegel normo za 30 odstotkov.

Za iznajditelje so bili proglašeni trije tovariši: preddelavec Andrej Jakobin in vodja viseče železnice Franc Fortek sta iznašla način, kako izlivne elektrode lahko uporabljajo za nadaljnjo produkcijo, ključavničar Ivan Stupan pa se je izkazal pri mehanizaciji obrata. Vsi iznajditelji in pohvaljeni so poleg pismenih pohval, ki jih je dalo zvezno ministrstvo za industrijo, dobili od uprave podjetja še denarne nagrade. Ko je tov. upravnik čital imena najboljših, so jih delavci vedno znova pozdravljali s ploskanjem.

V imenu Centralne uprave in celotne zveze delavcev kemične industrije je čestital delovnemu kolektivu k zmagi v novembrskem tekmovanju tov. Grejf ter izročil iznajditelju tov. Andreju Jakobu prehodno zmagovalno zastavo. Tov. Jakob se je zahvalil v imenu delavstva, ter obljubil da bodo vse storili, da bi zastavo očuvali in jo častno nosili.

Član Glavnega odbora Enotnih sindikatov tov. Košmrlj Drago je pozdravil delavce in nameščence v imenu GO ES Slovenije.

Načelnik CU tov. Jaeger je v imenu zveznega ministrstva za industrijo pozdravil delavstvo, mu izročil čestitke ministra Borisa Kidriča ter govoril o pomenu načrta v našem gospodarstvu.

Po proslavi je bila v tovarni otvorjena pod geslom »Enotni pri delu, prvi v uspehu« velika razstava, ki pirkazuje, kako delavci zdelujejo 20 produktov, od katerih jih 6 v prejšnji Jugoslaviji sploh niso proizvajali. Na pročelju je prikazana shema produkcije v raznih delovnih fazah ter ogromen materialni promet in velike količine izdelanih surovin v letu 1946.

Nadalje je bila prikazana vsa raznolikost proizvodnje in izdelki pomožnih obratov, ki so omogočili s skupnimi napori dosežene uspehe.

E. C. Ž. — najboljši kolektiv Zveze občinskih podjetij in ustanov Slovenije

Ljubljanski cestni železničarji so takoj spomladi odločno pristopili k novembrskemu tekmovanju, v katerem so si priborili prvo mesto v Zvezi občinskih podjetij in ustanov v Sloveniji.

V novembrskem tekmovanju je usmerila podružnica ECŽ vse svoje napore za izboljšanje prometa ter za politični in kulturno-prosvetni dvig svojih članov. Uspehi niso izostali.

Vedno bolj se je uveljavljala zavestna disciplina, uveden je bil nov vozni red ter preurejeno napajanje vozne mreze z električno energijo. S parolami po vozovih, s strokovnimi predavanji in propagando je delovni kolektiv cestnih železničarjev obvladal vozni red in opravil vse predvidene vožnje ter poleg tega občutno znižal porabo električne energije. Zamude pri delu ter pri oddajanju voznih pisem so se skrčile na minimum.

Organizacijsko ter politično stanje se je v teku tekmovanja neprestano dvigalo. Organiziranih je 97.7% članov, ki so vsi naročniki »Delavske enotnosti«.

Kulturno-prosvetno delo se sicer še ni povzpelo na zadostno višino, vendar so dosegli posamezni odseki lepe uspehe. Pevski odsek je imel preko 20 samostojnih nastopov. Na tekmi pevskih zborov je dosegel med 32 prijavljenimi zbori 4. mesto. Zelo pridni so tudi šahisti in nogometaši.

Proces točk so si priborile v novembrskem tekmovanju delovne ekipe, sestavljene iz profesionistov, od katerih je ena prostovoljno delala na Golem in v Škrilju, druga pa v Glagovici na Dolenjskem.

Podružnica je preuredila prostore bivše restavracije »Triglav«, ki služi sedaj za sindikalni dom.

Največ točk so v novembrskem tekmovanju dosegli sledeči tovariši: Kavšek Jože 490.9 točk; Wohlmuth Jože 482 točk in Kranjc Franc 473 točk. Kranjc Franc je poleg tega tudi predsednik sindikalne podružnice in posveča ves svoj prosti čas delu v podružnici.

V poslednjem času se je število cestnih železničarjev pomnožilo za 20 novih tovarišic. Te bodo nadomestile one cestne železničarje, ki jim cestna železnica ni edina profesija, temveč so izučeni tudi v drugih poklicih. Ti bodo odšli v svoje strokovne poklice, kjer bodo s svojo strokovno usposobljenostjo uspešnejše delovali v korist skupnosti. Na ta način se konkretno rešuje problem kadrov, kar lahko služi za zgled vsem podjetjem in ustanovam, kjer kvalificirani delavci doslej še niso zaposleni v poklicih, ki bi odgovarjali njihovi kvalifikaciji.

Cestni železničarji imajo pri svojem delu tudi velike težave, katere pa odločno premagujejo. Vozni park je zastarel in je bil predviden za prevoz komaj 1 milijona potnikov mesečno, medtem ko prevozi v sedanjih razmerah 2 in pol do 3 milijone ljudi. Ta preobremenitev seveda nujno zahteva povečanje naporov voznega osebja, osebja v delavnicah ter progovne skupine. Izpopolnitev prog in voznega parka pa je odvisna od možnosti nabave potrebnega materiala.

V delavnicah preurejajo motorni voz, v katerem bo voznik lahko sede izvrševal svojo službo. Sedaj vsi nestrpno pričakujejo poizkusa z novim vozom. Poleg tega so v gradnji tudi priklopni vozovi.

Takšno je življenje v sindikalni podružnici cestnih železničarjev. Doseženih uspehov se vsi člani podružnice iskreno veselijo. Zavedajo pa se, da jih v nadaljnjem tekmovanju čakajo novi napori, nove naloge, vendar so vsi cestni železničarji trdno odločeni, da vse te naloge dokončno izvršijo in s tem prispevajo k skupni, boljši bodočnosti.

Moštvi ljubljanskih in zagrebških cestnih železničarjev pred tekmo

Še vedno pe starem!

V eno izmed ljubljanskih trgovin »Na-Ma« je vstopila elegantno oblečena gospa in vprašala prodajalko: »Ali bi lahko dobila par nogavic, veste takih za služkinje.« Tovarišica prodajalka ji je pojasnila, da so danes tudi nogavice za vse enake.

Drage gospe, sedaj bi že lahko vedele, da gospodinjska pomočnica ni več »služkinja« in suženj, temveč popolnoma enakovreden član človeške družbe, zato tudi pri nogavicah ne bomo delali razlike.

Vsi, ki še mislijo po starem pa naj si zapomnijo, da smo si enakopravnost priborili in jo očemo tudi uživati.

DM.

NAROČITE

sindikalne koledarčke

Vse podružnice Enotnih sindikatov vabimo, naj takoj naroče sindikalne koledarčke za leta 1947., da lahko določimo naklado. — Le tisti, ki bo pravočasno naročil koledarčke, lahko računa, da jih bo tudi dobil.

Natisnilo se bo le toliko koledarčkov, kolikor bo naročil. — En izvod koledarčka stane 20 Din; pri naročilu 20 komadov ima podružnica 10 % popusta. — Poštnino krije podružnica. —

Naročila pošljite na naslov:

Glavni odbor Enotnih sindikatov, Ljubljana.

Kultura in prosveta

Delavska večerna gimnazija v Mariboru je dokaz, da je delovnemu ljudstvu omogočen kulturni napredek šele v ljudski državi

21. oktobra letošnjega leta je bila na pobudo mariborskih prosvetnih delavcev osnovana večerna delavska gimnazija v Mariboru.

Protiljudski oblastniki v stari Jugoslaviji so stremeli za tem, da obdrže ljudstvo v popolni kulturni temi in nazadnjaštvu, da bi ga tem lažje izkoriščali. Tako se je godilo v tem oziru tudi v Mariboru in ostali Štajerski, kljub temu, da je bila potreba po kulturno-prosvetnem delovanju na naši severni meji zaradi izpostavljenosti vplivu nemškega fašizma še večja kakor v ostalih krajih.

Zato je večerna delavska gimnazija v Mariboru tem večjega pomena, posebno še, ker je Maribor istočasno tudi eden izmed največjih industrijskih centrov v Jugoslaviji. Resnično kulturno-prosvetno in vzgojno delo se je tu pričelo razvijati šele v novi državi.

Večerno gimnazijo poseča 413 redno obiskujočih delavcev in nameščencev. Od teh je 90% industrijskih delavcev, med katerimi je številno zastopana mladina ter 10% umskih delavcev, katerim je bil v stari Jugoslaviji onemogočen nadaljnji študij zaradi materialne bede, v kateri so živeli.

V novi državi so pogoji za študij povsem drugačni. Da se omogoči čim višja izobrazba najširšemu številu delavcev, je poučevanje v večerni gimnaziji načeloma brezplačno. Učenci plačujejo le malenkostno vzdrževalnino za čiščenje, ogrevanje in razsvetljavo učnih prostorov, ki znaša 100 din mesečno. Te vzdrževalnine pa je oproščenih 53 vajencev in revnejših delavcev.

Do sedaj je odprtih 7 razredov gimnazije. Za 8. razred se namreč ni prijavilo dovoljno število učencev. Pouk se vrši v 14 oddelkih, 4 krat tedensko v dveh skupinah: skupina A začenja s poukom ob 4. uri popoldne, skupina B pa ob pol 7. uri zvečer. Na ta način je vsakomur omogočen obisk pouka.

V nižjih razredih traja pouk 18 ur, v višjih pa 20 ur tedensko. Učni načrt je isti, kot v rednih gimnazijah, razumljivo pa je, da je zaradi pomanjkanja časa nekoliko bolj zgoščen.

Poučevanje se vrši v obliki zanimivih predavanj. Koncem vsakega meseca je spraševanje ali boljše izraženo, ponavljanje predelane snovi. Poleg predmetov, ki se poučujejo v rednih gimnazijah, je uveden tudi enourni tedenski pouk domovinske vzgoje.

Ob važnih dogodkih v domovini in po svetu se vrše predavanja. Tako je profesor Liška, član jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci, predaval po svojem povratku v domovino o zasedanju mirovne konference. Na ta način se dviga poleg kulturne tudi politična izobrazba učencev.

Za učne pripomočke služijo redne šolske knjige ter skripte, ki jih napišejo posamezni predavatelji.

Zanimiva je trditev profesorjev na tej gimnaziji, da je tu zanimanje za pouk mnogo večje, kot v rednih gmnazijah. To dejstvo izvira predvsem iz razloga, da so učenci večerne delavske gimnazije ljudje, ki imajo za seboj življenjske izkušnje in vedo, da je delavskemu razredu nujno potrebna izobrazba. Njihov odnos do pouka lepo osvetljuje šolska informativna naloga, v kateri razlagajo učenci namen posečanja pouka: iz vseh nalog izzveni želja po višji strokovni izobrazbi. Tekstilna delavka iz skupine B piše v svojem spisu, da hoče postati na podlagi študija mojster svojega dela, ki bo služilo v korist skupnosti. Pri čitanju teh nalog dobi človek vtis, da učenci ne polagajo prvenstvene pažnje izboljšanju osebnega materielnega stanja, ampak v prvi vrsti svoji strokovni usposobljenosti. Vsi obiskovalci večerne gimnazije so zelo disciplinirani in ne zamujajo pouka, dasiravno se mnogi izmed njih vozijo z vlakom ali s kolesom iz precej oddaljenih krajev.

Predavateljski kader stalno stremi za tem, da bi postal pouk čim boljši in sodobnejši. Temu namenu služijo redne strokovne konference, na katerih se profesorji medsebojno posvetujejo o vseh problemih. O vsem, kar bi služilo izboljšanju pouka, pa se predavatelji in učenci pomenijo tudi na skupnih sestankih.

Gimnazija bo zaključila s poukom 15 aprila.

Ker je večina rednih učencev večerne gimnazije iz bližnje in daljne okolice Maribora in se vozijo z vlakom, bi bilo priporočljivo in nujno potrebno, da uvede Direkcija državnih železnic znižane mesečne vozovnice, do kakršnih so upravičeni dijaki rednih gimnazij.

Pri mariborski večerni gimnaziji, ki je neprecenljivega pomena za vso Štajersko, pa ne smemo prezreti velikih naporov in zaslug mariborskih prosvetnih delavcev, ki prostovoljno in popolnoma brezplačno posvečajo ves svoj prosti čas dvigu in napredku te resnično ljudske gimnazije.

Direktor večerne delavske gimnazije je tov. Stražar Konrad, redni profesor na realni gimnaziji, ki je poleg tega še vodja večerne oficirske šole. Poleg njega se posebno trudijo še profesorji: Ivan Lovšc, Marjan Tavčar, tajnik šole Štefan Mlakar ter Stopar Marija, ki poučuje tedensko 4 ure matematike kljub bolezni.

Mariborska delavska gimnazija je prva ustanova te vrste v državi. Temu zgledu bodo sledila v kratkem tudi druga mesta in industrijski centri. Tako bo n. pr. v kratkem ustanovljena večerna delavska gimnazija tudi v Ljubljani. Potrebno pa je, da bi se take kulturne ustanove osnovale tudi v ostalih krajih naše domovine.

Večerna delavska gimnazija v Mariboru lepo izpričuje povezanost umskih delavcev z delavci v proizvodnji. S svojim vzgojnim delom so mariborski prosvetni delavci jasno začrtali pravilno pot delovne inteligence, ki se skupno z delavci v proizvodnji bori za vsesplošni napredek delovnih množic. Obenem pa nam mariborska delavska gimnazija potrjuje dejstvo, da je kulturni kot tudi materielni napredek delovnega ljudstva mogoč le v državi, ki jo upravlja delovno ljudstvo.

MZ

Reorganizacija gradbene delovodske šole

Na vsaki zgradbi je poleg težakov in kvalificiranih zidarjev in tesarjev nujno potreben tudi delovodja ali polir. On delo neposredno nadzira, organizira, skrbi za pravilno in točno izvajanje načrta, za razdelitev materiala kakor tudi za varnost delavcev. Delovodja na zgradbah je duša dela. Dober delovodja lahko s pametno organizacijo dela, t. j. s pravilno razdelitvijo delovne sile in materiala prihrani ogromno gradbenih stroškov. Zato mora biti njegovi strokovni vzgoji posvečena posebna pažnja.

Dober izučen zidar ali tesar je šel lahko po enoletni pomočniški dobi v gradbeno delovodsko šolo na Tehnični srednji šoli, kjer si je po dveh letih pouka pridobil tako teoretično znanje, da je bil na gradnji kos svoji nalogi. Ta šola je vedno dajala dobre kadre, saj je večina našega starejšega stavbeniškega kadra izšla prav iz nje. V njej je dobil dijak, že kvalificiran delavec, potrebno teoretično podlago iz svoje stroke. Seznanil se je s proizvodnjo, obdelavo in uporabo gradbenega materiala, z gradbenimi konstrukcijami in stavbno mehaniko, ki je teoretična podlaga za ekonomično presojo in dimenzioniranje konstrukcij (temeljev, zidov, stropov, ostrešij itd.). Da je za obvladanje strokovnih predmetov potrebno v gotovem obsegu tudi znanje matematike, fizike, kemije in opisne geometrije, je jasno. V učni načrt gradbene delovodske šole spadajo še strokovni predmeti: obratoslovje (kalkulacija, organizacija dela, tehnična administracija), strojeslovje (spoznavanje gradbenih strojev) in geodezija. Da bodo imeli bodoči delovodje tudi primerno splošno izobrazbo, se učijo še materinega jezika, zemljepisa, zgodovine in ruščine.

Ker pa se danes zahteva od vsakega strokovnjaka v produkciji poleg strokovne in splošne izobrazbe tudi pravilna orientacija z ozirom na današnjo družbeno in ekonomsko stvarnost, je uveden še poseben predmet »Socialne vede«.

Z letošnjim letom je uvedena bistvena reforma te šole. Doslej je, kot smo že omenili, trajalo šolanje na gradbeni delovodski šoli dve leti pri celoletnem pouku. Posledica tega je bila, da so jo mogli posečati le boljše situirani kandidati. Sedaj pa bo pouk razširjen na tri leta, a to samo v zimskih mesecih, ko je gradbena sezija pri nas mrtva. Na ta način kvalificiranih kadrov ne bomo odtegovali od produkcije, po drugi strani pa bomo omogočili tudi gmotno šibkejšim, da s bodo mogli za časa zimskega študija skoraj sami vzdrževati.

Nov učni načrt se razlikuje od starega tudi v toliko, da bo pouk nekaterih strokovnih predmetov v III. letniku usmerjen bolj v specializacijo, tako za visoke in nizke gradnje, kot za tesarstvo. Ugotoviti moramo, da nam manjka predvsem delovodskega kadra pri gradnji cest, mostov, železnic in v hidrotehniki.

Tehniška srednja šola je odprla v začetku decembra letošnjega leta I. letnik reorganizirane gradbene delovodske šole z namenom, da da novi stavbeni seziji pravilno usmerjen in strokovno sposoben delovni kader.

Študentje montanisti in metalurgi na obratnem sestanku jeseniških plavžarjev

Univerza je danes ljudska ustanova in velika večina študentov se zaveda, da nam je omogočen študij predvsem zato, ker naši delavci delajo s skrajnim požrtvovanjem na izgradnji našega gospodarstva. S tem pa omogočajo naši ljudski oblasti, da lahko dobi sredstva za vzdrževanje naših šol in univerz.

Študentje smo sklenili, da se čim bolje seznanimo s problemi, ki se danes stavljajo pred delavstvo in pred naše sindikate. Dokazati hočemo, da spremljamo razvoj dogodkov in da smo pripravljeni povsod priskočiti na pomoč po svojih močeh in sposobnostih. Sodelovati hočemo z ljudstvom, z delavci na vseh poljih udejstvovanja, bodisi s prostovoljnim delom pri obnovi in v produkciji, pri gradnji cest in železnic, v industriji in rudnikih ter na polju kulture in prosvete. Z namenom, da se neposredno seznanimo s problemi dela, smo se študentje metalurgije, ob priliki ekskurzije v jeseniško tovarno, udeležili obratnega sestanka jeseniških plavžarjev.

Tov. Antonič, delavski zaupnik obrata »plavž« je pozdravil naš predlog in radevolje vključil v dnevni red obratnega sestanka tudi nagovor zastopnika organizacije »Ljudske študentske mladine« metalurškega oddelka naše univerze in referate ostalih treh študentov.

Tov. Gorjup, ki je že za časa dvomesečne prakse v tovarni od časa do časa podal politični pregled, je tudi ob tej priliki podal tak pregled. Kot zastopnik LŠM je pozdravil vodstva LŠM montanistov in metalurgov tov. Drovenik, ki je obenem obrazložil naše delo na univerzi in naloge, ki čakajo študente pri obnovi in napredku domovine. Poudaril je, da veže delavce in študente kovinarske stroke isti veliki cilj — izgradnja naše težke industrije, ki je podlaga za splošno industralizacijo države. V diskusiji se je montanist tov. Urbar dotaknil še zakona o nacionalizaciji industrijskih podjetij, za zaključek pa je tov. Vranišič, doma iz Bosne, ki študira na našem oddelku, spregovoril še nekaj besed o bratstvu in edinstvu jugoslovanskih narodov.

Ko je tovariš zaupnik sprožil vprašanje o nabavi treh zvočnikov, ki bodo montirani na Jesenicah, da bodo delavci v tovarni in v mestu samem stalno informirani o političnih in gospodarskih novicah, smo tudi mi študentje obljubili, da bomo na univerzi pokrenili akcijo za zbiranje prostovoljnih prispevkov v ta namen. Zavedamo se namreč pomena, ki ga bo ta aparatura imela za delavske Jesenice.

Ta naš obisk v tovarni je bil ponoven primer zbližanja med delavci in delovno inteligenco. Ta primer ne bo ostal osamljen, kajti študentom metalurškega oddelka bodo sledili gradbeniki, elektrotehniki, strojniki, medicinci, juristi, filozofi in drugi. Študentje se zavedamo, da je enotnost delavcev, kmetov in delovne inteligence tisti steber, ki predstavlja osnovo vseh naših uspehov.

Študent-fužinar.

Vajenci tiskarske industrije so si sami izdelali učno knjigo

Zvezno tajništvo delavcev in nameščencev tiskarske industrije je te dni izdalo strokovno knjigo »Stavec«, ki jo je sestavil znani grafični strokovnjak Otmar Mihalek. To knjižico so pod vodstvom svojih starejših tovarišev-strokovnjakov izdelali v svojem prostem času stavski, tiskarski, cinkografski in knjigoveški vajenci »Ljudske pravice« in klišarne »Jugografika« v Ljubljani, kar še podčrtava vrednost te strokovne knjižice.

Knjižica ima kratek uvod v zgodovino tiskarstva in v zgodovino »črne umetnosti« v Jugoslaviji. V drugem delu knjižice razlaga avtor splošno o stavku, o stavljenju, kar bo našemu grafičnemu naraščaju dragocen pripomoček pri prvih korakih v poklicno življenje. S sestavkom o korekturnih znakih pa bi se morali seznaniti ne samo naši bodoči grafičarji, ampak vsi, ki imajo kakršen koli opravek s tiskovinami. Predvsem bi se seveda morala s tem seznaniti naša založništva, ki često povzročajo tiskarnam težko materijalno škodo in zastoj v obratu, ker mislijo, da se da stavek po mili volji spreminjati in da to ne vpliva na produkcijske stroške.

»Ustranjevanje« in razvrstitev stavka dela vajencem vedno dosti preglavic. Poljudna razlaga najosnovnejših pravil ustranjevanja in razvrstitve bo prav tako mnogo pomagala mladim tiskarjem. Knjižica razpravlja še o strojnem in tabelaričnem stavku ter daje splošen pregled konstrukcije stavnega stroja, zaključujejo pa jo nekatera praktična navodila za vstavljanje kliševev ter razmetavanje in vzorci nekaterih vrst črk.

Kakor navaja avtor v zaključku, je to samo majhen del tipografskega znanja, vendar pa je zamisel, dati naraščaju strokovnih knjig, vse pohvale vredna. Še bolj pa je seveda razveseljivo delo vajencev samih, ki so se s prostovoljnim delom oskrbeli lično in zelo potrebno učno knjigo.

Knjižica obsega 4 tiskovne pole in ima tudi nekaj ilustracij, ki ponazorujejo vsebino razlage. Pri njeni izgotovitvi so delali mladinci skupno 165 ur in sicer stavski vajenci 25 ur, za tisk so uporabili 40 ur, za vezavo 70 ur in za klišeje 25 ur. Starejši tovariši so pokazali veliko razumevanje za delo mladine in so jo podprli z nasveti in s poukom ter so vodili to njeno prostovoljno delo. Poleg tega pa so tovariši iz strojne stavnice Ljudske pravice v 25 prostovoljnih urah postavili strojno ves tekst knjižice.

Ta podvig ljubljanskih tovarišev zasluži vse priznanje in dokazuje, da je razvoj novih kadrov v grafični industriji na najboljši poti.

Gg

Posmrtna razstava slikarja Vita Globočnika

Društvo slovenskih upodabljajočih umetnikov je te dni priredilo v Jakopičevem paviljonu posmrtno razstavo slikarja Vita Globočnika.

Vitu Globočniku, mlademu slikarju, življenje ni prizanašalo. Že otroška in dijaška leta so mu bila nevesela, ko pa je vstopil na Umetniško akademijo v Zagrebu, da se posveti poklicu, ki ga je veselil, je izbruhnila vojna. Preko ustaških in italijanskih taborišč je leta 1943. sledil svojim tovarišem v gozdove. Le težko je prenašal napore trdega partizanskega življenja. Taborišča so mu podkopala zdravje. Še ko je divjala vojna, je v Centralni tehniki KPS pripravil zbirko linorezov, iz katerih je nastala mapa »Herrenvolk«, ki je dokaz njegovega grafičnega talenta.

Po osvoboditvi je Vito v krogu slovenskih upodabljajočih umetnikov nadaljeval s svojim delom, letos pa je podlegel težki bolezni, ki si jo je bil nakopal v taboriščih in v partizanih.

Posmrtna razstava njegovih del v Jakopičevem paviljonu nam prikazuje pregled dela mladega nadebudnega umetnika, ki je poklanjal domovini svojo umetnost in ji je dal tudi svoje življenje.

Občni zbor Krajevnega odbora Zveze prosvetnih delavcev in nameščencev v Grosuplju

Krajevni odbor Zveze prosvetnih delavcev in nameščencev je imel 6. decembra t. l. svoj letni občni zbor, na katerem je polagal obračun svojega dela. Zbora se je udeležil tudi predsednik Zveznega tajništva za Slovenijo, tov. Zdešar Henrik, ki je podal izčrpen referat o organizacijskem delu sindikatov. Tovariši, odgovorni za posamezne sektorje dela, so podali poročila, iz katerih je razvidno, da se je o delu premalo poročalo.

V diskusiji, ki je bila zelo živahna, so člani iznašali težave s terena in predloge, kako bi se te težave čim hitreje odstranile. Zaradi poživitve dela se je dosedanjih pet podružnic združilo v dve središči s sedežem v Stični in v Velikih Laščah.

Zbor je dokazal, da se učitelji in profesorji okraja Grosuplje v polni meri zavedajo svojih nalog kot voditelji Titove mladine in, da se ne strašijo dela, ki ga nalaga čas obnove in socializacija naše zemlje.

Krajevni odbor Zveze Grosuplje.

Nova številka »Tekstilca«.

Izšla je druga številka »Tekstilca«, organa Zveze delavcev in nameščencev tekstilne industrije Jugoslavije. List je lepo opremljen in obsega 32 strani.

Posamezna številka stane 8.— din in se naroča pri Upravi v Zagrebu, Stalinov trg 8a, III. nadstropje, štev. 32, telefon 54-75.

Pogled po domovini

Strokovni tečaj v tovarni perila. V Murski Soboti so pričeli s strokovnim tečajem za šivanje perila. Za strokovno poučevanje delavk je določenih nekaj prav dobrih in izvežbanih delavk, ki so z veseljem pričele s poučevanjem. Delavstvo se je stoodstotno odzvalo povabilu na večerni strokovni tečaj.

Primorsko vas Logaršče elektrificirajo. V letošnjem trimesečnem tekmovanju za priključitev Julijske krajine k Jugoslaviji so prebivalci Logaršč sklenili, da elektrificirajo svojo vas. S pomočjo ljudske oblasti delo hitro napreduje.

Hitra obnova okraja Višegrad v Bosni. Prebivalstvo okraja Višegrad je za 800 obnovljenih in novozgrajenih hiš preseglo obnovitveni načrt in tako rešilo stanovanjsko vprašanje.

V tovarni vagonov v Slavonskem Brodu so znižali proizvodne stroške. Delavci tovarne vagonov v Slavonskem Brodu so v novembrskem tekmovanju znižali stroške proizvodnje za 32.16% in za 21.82% znižali splošne izdatke za material. Delovno normo so povečali za 13.56%.

V rudniku Prisjeka so uvedli novo metodo dela. V rudniku lignita Prisjeka so rudarji prekoračili normo in izkopali dnevno 7 in pol tone lignita. Proizvodnjo so zvišali z novim načinom dela, z uporabo takozvanega »širckega čela«, ki se uporablja v Sovjetski zvezi. Ta metoda se razlikuje v tem, da delavci ne delajo več posamezno, temveč skupno. 5 rudarjev dela na odseku, širokem 28 cm, medtem ko istočasno pripravljajo ostale delovne skupine nov teren za delo.

Vzpostavljen je direkten promet med Beogradom in Banatom. S tem, da so končana dela na mostu čez Donavo med postajama Beograd—Dunav in Pančevo predmestje, je vzpostavljen direkten potniški promet med Beogradom in Banatom.

Tovarna za predelavo sadja »Kalmik« v Varaždinu prejela nagrado. Tovarna za predelavo sadja »Kalmik« v Varaždinu je prejela na razstavi živilske industrije v Zagrebu prvo nagrado. Delovni kolektiv je prekoračil proizvodno nalogo za 17.4%. Tovarna izdeluje 60% od skupne proizvodnje mezge v LR Hrvatski.

Uspehi sladkorne tovarne »Partizan« v Osijeku. Kampanja sladkorne pese je trajala 66 dni. Proizvodna naloga je bila izvršena 100%no. Kakovost izdelka se v ničemer ne razlikuje od predvojne kakovosti.

Državno podjetje »Plod« v Splitu oskrbuje Dalmacijo s poljskimi pridelki. Državno trgovsko podjetje »Plod«, ki je bilo ustanovljeno pred 4 meseci, uspešno oskrbuje prebivalce Dalmacije s poljedelskimi pridelki. »Plod« je odkupil več sto vagonov fig, rožičev, višenj, krompirja in jabolk. Podjetje izvaža pridelke tudi v tujino, zlasti v Češkoslovaško.

Na reki Tari gradijo nov most. Na reki Tari pri Mojkovem gradijo nov most. Stari je bil porušen v jesenski poplavi. Z dograditvijo novega mostu bo zopet vzpostavljena zveza med Kolašinom in Bijelim poljem in na ta način omogočen dovoz v Kolašinski okraj.

Obnavljanje križišča Slavonski Brod. 15. sekcija za vzdrževanje proge obnavlja železniško križišče Slavonski Brod in progo Brod-Vinkovci-Osijek - Strižvojna - Vrpolje - Bosanski Brod. Dela na postaji v Brodu so bila izvršena 4 mesece pred predvidenim rokom. Z dobro organizacijo dela in racionalnim poslovanjem je bilo prihranjenih preko 5 milijonov dinarjev.

»Zorka« — najboljši kolektiv kemične industrije v Srbiji. Najboljši delovni kolektiv kemične industrije LR Srbije je podjetje »Zorka« v Šabcu. Ta kolektiv je prekoračil proizvodni načrt za 16.75%, izboljšal kakovost za 5% ter znižal proizvodne stroške za 4.82%.

Zastopniki Lužiških Srbov položili venec na grob Neznanega junaka. Zastopniki Lužiških Srbov na Slovanskem kongresu so položili venec na grob Neznanega junaka. Venec je nosil napis »Lužiško-srbski narod — herojem Jugoslavije«.

Obnova luke Gruž. Dubrovniška luka Gruž je med vojno izmed vseh jugoslovanskih luk največ trpela zaradi bombardiranja. Letos je bilo obnovljeno že 250 m obale. Sedaj so izdelani načrti za obnovo preostalih luških naprav, za kar je odobren nov kredit 1.2 milijona dinarjev.

Obnova stanovanj v Beogradu. Beograjski gradbinci so obnovili v novembrskem tekmovanju 632 zgradb, ki imajo skupaj 1598 stanovanj. Dela za obnovo stanovanj se sedaj nadaljujejo na 326 zgradbah, ki bodo imele 1373 stanovanj.

Kurilnica državnih železnic v Mariboru za Albanijo. Delavci in nameščenci kurilnice državnih železnic v Mariboru so žrtvovali za albanski narod, katerega je doletela naravna katastrofa, 18.395 dinarjev.

vojaškega sodišča za mesto Beograd se je 9. t. m. pričela razprava proti skupini nemških vojnih

Vojni zločinci pred sodiščem. Pred senatom zločincev, ki so vodili v času vojne Gestapo v Srbiji.

Pionirska razstava v Beogradu. V Beogradu je bila otvorjena te dni prva pionirska razstava. Razstavo, za katero je vladalo veliko zanimanje, je obiskalo preko 120 tisoč ljudi.

Kampanja za likvidacijo nepismenosti v Hrvatski. V vsej Hrvatski se je pričela kampanja za likvidacijo nepismenosti. Do sedaj so organizirali veliko število tečajev, katere obiskuje na tisoče nepismenih ljudi.

Akademija na obletnico smrti Ivana Cankarja v Sarajevu. V Sarajevu je bila svečana akademija ob 28-letnici smrti velikega slovenskega pisatelja Ivana Cankarja. Proslavo je priredilo slovensko kulturno društvo »Ivan Cankar« v Sarajevu.

„Ivan Cankar, glasnik naših dni“

Za obletnico Cankarjeve smrti je Ljudska prosveta v založbi Slovenskega knjižnega zavoda izdala broširano knjigo »Ivan Cankar, glasnik naših dni.«

Knjiga vsebuje poleg pisateljevega življenjepisa tudi lep izbor njegovih leposlovnih in političnih spisov, ki jih je zbral in uredil naš kulturni delavec tov. Bogomil Gerlanc. To najnovejšo zbirko Cankarjevih spisov toplo priporočamo vsem študijskim krožkom kot zelo dober in važen študijski material.

L. Loginov:

VELIKO MESTO

(Črtice o Moskvi)

Stotine žarnic, ki so bile skrite v zemljevidu, so zdaj osvetljevale žalostno sliko stare Moskve, zdaj so lesketale na jeklenih progah, ki so ponazarjale moskovske magistrale med največjim delom za rekonstrukcijo, ali pa so ozarjale zemljevid s svetlobo in kazale Moskvo jutrišnjega dne v njenih novih, razsežnih mejah, polne vode in zelenja.

Zemljevid je nazorno kazal bližnjo bodočnost, toda tudi Moskva sama je postajala vsako leto lepša in slikovitejša, lepša, kakor bi jo bilo mogoče upodobiti na zemljevidu.

Moskovčani se spominjajo silovitega vtisa, ki so ga nanje narediile marmornate palače podzemeljske železnice, ko so prvič stopili na peron podzemeljske postaje.

Podzemeljske postaje so se jim takrat zdele najpopolnejša stvar na svetu. Vendar pa so pozneje zgrajene postaje znatno prekosile prve.

To se je večkrat dogajalo. Življenje in rastoča izkušnja sta vnašali v načrt svoje popravke in izločali vse odvišno in umetno.

Še pred vojno je Moskva uspešno izvedla večji del Generalnega načrta rekonstrukcije.

Na moskovskih ulicah

Človek, ki nekoliko let ni obiskal Moskve, je ni mogel spoznati: tako hitro to mesto spreminja svojo podobo.

Sprehodite se po prestolniških ulicah!

Ulica Gorkega. V štirideset h letih prejšnjega stoletja je V. G. Belinski pisal:

»Prebivalec Peterburga, ki prvič pride v Moskvo, vstopi v zanj nov svet! Zaman bo iskal glavno ali najlepšo moskovsko ulico, ki bi jo lahko primerjal z Nevskim prospektom. Pokazali mu bodo Tversko ulico in z začudenjem bo zagledal ozko, vijugasto ulico, ki se vije po klancu in ki se na eni strani končuje z majhnim trgom... Ena hišica se je pomaknila za nekaj korakov na ulico, ko da hoče videti, kaj se dogaja na njej, druga pa se skriva zadaj, bodisi zaradi prevzetnosti ali pa zaradi skromnosti, kakršna je pač njena zunanjost.«

Po Oktobrski revoluciji je Tverska ulica, kakor vsa Moskva, doživela velike spremembe.

Tverska ulica se je močno spremenila, še preden je bil sprejet Generalni načrt rekonstrukcije. V hiši generalnega guvernerja se je nastanil Moskovski sovjet, »Angleški klub« je postal muzej revolucije. Na mestu policijske uprave je bil zgrajen institut Marxa-Engelsa-Lenina.

Nastala so nova, velika poslopja: Centralni telegraf, redakcija časopisa »Izvestja« in druga. Številne hiše so zvišali za nekoliko nadstropij.

V stanovanjih aristokratov in veletrgovcev so se že davno naselili delavci in nameščenci moskovskih tovarn.

Tlak so asfaltirali, ulica je postala čista in urejena. Nadeli so ji ime velikega ruskega pisatelja Maksima Gorkega.

Od tega časa je imela ulica vedno manj potez, ki so spominjale na stari pojem »Tverska ulica«: vedno silneje so se kazale njene nove lastnosti.

Od leta 1938. ulice Gorkega niso več rekonstruirali, temveč so jo gradili znova.

Minerji so z dinamitom rušili zidove eno- in dvonadstropnih hišic, ki so ovirale razvoj ulice. Grmele so eksplozije in stotine tovornih avtomobilov so odvažale ruševine.

Na njihovem mestu so težki valjarji valjali kadeči se katran in na razširjeni ulici so nastajala nova, bela in rožnata poslopja.

Najprej sta bila zgrajena bloka »A« in »B«, ki ležita med centrom in Sovjetskim trgom.

Rjavkasto-rdeč granit s črnimi žilami krasi spodnja nadstropja teh šestnadstropnih poslopij; lesketajo se ogromne brušene šipe veletrgovin Mostorga, kavarn in trgovin z delikatesami.

Stanovanja so zelo udobna: saj imajo celo odvodne cevi za smeti in posebne shrambe za kolesa in otroške vozičke.

Obe poslopji sta bili dovršeni približno v enem letu.

Na proslavo prvega maja l. 1938. so v Moskvo prispele delegacije tujih delavcev. Ena skupina takih delavcev — Angleži, Američani in Norvežani — je obiskala gradnjo bloka »B«.

Glavni inženir je naročil znanemu zidarju P. Orlovu, naj razkaže gostom gradbena dela.

S pomočjo tolmača je Orlov pripovedoval gostom, kako so se prestolniški zidarji učili zidati hiše na sodobni način in je med drugim omenil, da izurjeni zidarji, ki gradijo te hiše, polagajo do 18.000 opek dnevno.

Na obrazih tujcev je Orlov opazil nezaupanje.

»Povejte jim,« je dejal Orlov tolmaču, »da jim lahko pokažemo, kako smo to dosegli.«

Gostje so radi pristali.

Hitro so pripravili cementno raztopino. Učenec Orlova, zidar Jašin, si je prižgal cigareto in se urno lotil dela.

Zidar je hitro in precizno polagal opeko zraven opeke na cement in pred gosti je zrasel raven zid.

V očeh gostov, ki so gledali Jašina, se je zrcalilo odkritosrčno navdušenje.

Čez kakih dest eminut so tujci začeli šteti zložene opeke. Izkazalo se je, da je zidar zložil približno štiri sto opek v času, ko je kadil cigareto.

»Zlate roke imate,« je vzkliknil eden izmed gostov.

»Prav takšne, kakor vsi stahanovci,« je odgovoril Jašin.

»Vaša pomočnica je delala odlično,« je pripomnil drugi tujec.

»Da, dobra delavka je. Če bo vojna, je zamena za nas, moške že pripravljena« in Orlov je pokazal dekle-pomočnico, katere delo je pravkar doživelo tako odobravanje.

Med starimi poslopji, ki so stala pred enim izmed novih blokov, so ohranili neko hišo, ki se je odlikovala po arhitektonski lepoti. To hišo so postavili na posebna kolesa ter pomaknili v notranojst četrti. Medtem, ko se je hiša premikala, so se njeni stanovalci ukvarjali z najbolj vsakdanjimi opravili: pili so čaj, brili se, kopali, telefonirali in poslušali radio.

Na tak način so v Moskvi premaknili kakih 50 poslopij.

Pred revolucijo so se lotili tega dela le enkrat: premaknili so enonadstropno hišo na Kalančevskem trgu. Stanovalci so morali s pohištvom vred izprazniti hišo, nato so podrli vse notranje naprave, odžagali hišo s trikrat zvito telefonsko žico in končno so jo odvlekli vstran.

Bloka »A« in »B« sta odkrila »abecedo« novih hiš, ki so nastale na ulici Gorkega.

Na novo je bil pozidan Sovjetski trg.

Sredi trga je zasajen majhen park, ograjo tvorijo cvetlični grmi. V parku stoji monumentalni Leninov spomenik, izklesan iz poliranega granita. Kip obdajajo senčnate krošnje dvajsetletnih lip in rožnati grmiči. Vodni curki vodometa, ki jih zvečer osvetljujejo reflektorji, padajo v širok bazen.

Poslopje Moskovskega sovjeta, ki zaključuje trg s strani ulice, je prav tako premaknjeno. Ljudje so se ustavljali in z zanimanjem gledali, kako se je masivna hiša umikala z razširjene ulice.

Puškinov trg se je daleč odmaknil od bivše Strastne ulice. Postal je čist in prostoren in prav nič več ne spominja na tesen trg, ki so ga ovekovečile stare fotografije.

Presečemo trg in spet stopamo med novimi poslopji.

Zlasti mnogo jih je na levi strani ulice. Preden so na tem mestu zgradili novo hišo, je tu stala bolnišnica za očesne bolezni. Poslopja te bolnišnice niso samo premaknili, temveč so ga obrnili tako, da gleda zdaj njegovo pročelje na mirno stransko ulico.

Na dvojno razširjenem trgu Majakovskega stoji rožnato poslopje, obdano s stebrišči. To je koncertna dvorana Čajkovskega. Trg preseka širok trak Sadovega obroča.

S sodelovanjem najširših ljudskih množic bomo odstranili stanovanjsko krizo

V nedeljo dne 15. decembra t. l. se je vršila v dvorani kina Sloge v Ljubljani stanovanjska anketa, katero je sklical pripravljalni odbor za ustanovitev stanovanjske zadruge v Ljubljani. Poleg predstavnikov oblasti, strokovnjakov in zastopnikov množičnih organizacij je prisostvovalo anketi tudi številno občinstvo iz Ljubljane in iz ostalih krajev Slovenije.

Tov. Drobež, predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev stanovanjske zadruge v Ljubljani, je v uvodnem govoru prikazal vse težave, s katerimi se bori stanovanjski urad pri MLO. Zapuščina in politika minule dobe sta pustili velik nered in zmedo v tem sektorju dela. Preko 4000 oseb v Ljubljani se stiska v kletnih in podstrešnih stanovanjih, ki niso nič drugega kot leglo jetike, rahitide in podobnih bolezni. V eno in dvosobnih stanovanjih se ponekod stiska tudi do 13 oseb. Stanovanjski urad ima preko 2000 prošenj, katerim ne more ugoditi. Mnogo je naših borcev, ki še danes prenočujejo po vojašnicah, prav tako pa nimajo možnosti prenočevanja tudi mnogi študentje. Vsa ta dejstva nas silijo, da se resno lotimo dela takoj sedaj, da bodo še pred pričetkom gradbene sezone dovršene vse številne in neobhodne predpriprave. Samo po sebi se razume, da bodo stanovanjske zadruge lahko uspešno vršile svoje delo le ob podpori najširših ljudskih množic.

Važno nalogo in doprinos k rešitvi stanovanjske krize bodo lahko izvršili naši sindikati. Z organizacijo manjših delovnih ekip, ki bodo s prostovoljnim delom pomagale, ko bo pričela gradnja, ter z dvigom produkcije bodo lahko občutno znižali gradbeni delež, s čimer bo omogočen pristop v stanovanjsko zadrugo slehernemu interesentu. Tudi ustanove bodo lahko mnogo prispevale s prevoznimi sredstvi in podobnim. Ustanove, ki niso v lastnih poslopjih, bodo morale prav tako pristopiti k zidanju, saj vemo, da je mnogo stanovanj zasedenih po uradih in je marsikateri prostor nezadostno izrabljen.

Sindikati, ki imajo dovolj strokovnjakov, naj razmišljajo kako bodo pomagali. Prav tako naj sindikati in ustanove pristopajo kot člani v stanovanjsko zadrugo. Vse nas mora voditi en sam cilj — naša skupnost.

Ing. Mušič ter ing. Tomažič sta prikazala težave pri gradnji, kajti zavedati se moramo, da danes lahko gradimo samo z razpoložljivim materialom. Z dvigom industrije pa bomo pristopili k normiranju in tipizaciji, sestavljali bomo stanovanjske bloke in hiše kot na tekočem traku.

Razlaga tlorisnih načrtov in diskusija, ki je sledila, sta prikazali nujnost, da se zanimamo prav vsi za zidavo zadružnih stanovanj v bodočem letu. Ne smemo pozabiti na dnevna zavetišča in jasli. Žene-sindikalistke naj resno razmišljajo in proučujejo načrte, ki bodo objavljeni v dnevnem časopisju. Prav tako naj gospodinje vlože vsa svoja izkustva v proučevanje. One so tiste, ki lahko prikažejo strokovnjakom hibe enega ali drugega stanovanja. S pogledom v prihodnjost morajo misliti na to, da bo v naše kuhinje prodrla elektrika, poslužili se bomo vzidanih omar in bomo zmanjšali prostor za kuhinjo, sobo pa, kjer se zbira družina, bomo povečali. Mnogo enakih in podobnih predlogov pričakujejo strokovnjaki od žena. Predlogi gospodinj bodo strokovnjakom zelo koristni, zato naj jih naše žene v čim večjem številu dostavljajo na Krajevni sindikalni svet. Istotam so na razpolago tudi vse informacije glede stanovanjske zadruge.

Anketa sama je pokazala, da je nujno potrebno tesno sodelovanje vseh množičnih organizacij, zato se je sestavil ožji delovni odbor, ki ga sestavljajo zastopniki sindikatov, AFŽ, LMS in strokovnjakov.

Udobne lesene hišice bodo v najkrajšem času nudile stanovanje našim nekdanjim izseljencem

Najborbenejši delavci so morali za časa predaprilske Jugoslavije zaradi preganjanja s strani stare jugoslovanske policije in zaradi brezposelnosti zapuščati domovino. Odhajali so v inozemstvo, predvsem v Francijo, odkoder se sedaj vračajo v svobodno domovino.

Zaradi nujnosti čim hitrejše preskrbe stanovanj za vračajoče se delavce iz Francije na eni strani in zaradi stanovanjske krize, katere vzrok so nešteti, po okupatorju požgani in porušeni domovi, kakor tudi zaradi pomanjkanja gradbenega materiala, predvsem betona in železa, je vlada LRS sklenila, da takoj prične z gradnjo udobnih lesenih hišic, s čemer se bodo v najkrajšem času zadovoljile stanovanjske potrebe izseljencev, ki so se vrnili iz Francije. Del gradnje teh lesenih stanovanjskih hišic je prevzel Glavni odbor Enotnih sindikatov Slovenije, ki predvideva zato cca 3 milijone dinarjev kredita. GO ES Slovenije je to gradnjo poveril »Gradisu«, ki serijsko izdeluje take hišice v svoji specialni delavnici v Škofji Loki.

V zvezi s to gradnjo je Krajevni sindikalni svet v Hrastniku na pobudo GO ES Slovenije 14. t. m. sklical množični sestanek, ki se je vršil v Mladinskem domu

Član GO ES Slovenije, tov. Roman Pezdir je navzočim obrazložil načrt gradnje in prikazal nujnost čimhitrejše izvršitve tega načrta. V Hrastniku se predvideva gradba šestih leesnih hišic, v katerih bo nastanjenih dvanajst izseljeniških družin, ki so se vrnile iz Francije. Tov. Pezdir je navzočim predočil potrebo, da tudi delavci v Hrastniku s svojim prostovoljnim delom pripomorejo k čim hitrejši izvedbi tega načrta.

Navzoči so ta predlog z veseljem sprejeli in napravili sklep, da začno s prostovoljnim delom že 17. t. m. Izkopali bodo temelje in jih zabetonirali ter na ta način omogočili, da bo »Gradis« že v osmih tednih dovršil gradnjo šestih lesenih hišic, v katere se bodo izseljeniške družne lahko takoj vselile.

V vsaki hišici bo dvoje stanovanj v katerih bo po dvoje spalnic s tlorisom po 11 kv. m, kopalnice s prho 2.5 kv. m ter shrambe.

Hišice bodo solidno zgrajene. Zunanji opaž bo leseni, v notranjščini prevlečen z debelo lepenko s heraklitnim vložkom in zračnim prostorom, notranje stene pa bodo iz falersa plošč, ki bodo prebeljene in lično preslikane. Hišice bodo opremljene z vodovodno in električno instalacijo ter ostalim potrebnim udobjem, krite pa bodo s pločevino.

Vlada LRS bo gradila več takih stanovanjskih hišic, predvsem v večjih industrijskih centrih, kakor v Mariboru, Celju, Trbovljah itd.

Navzoči delavci so soglasno izražali zadovoljstvo, da se bo z gradnjo pričelo v Hrastniku, kjer so stanovanjske potrebe z ozirom na rudnik lahko rečemo največje. Zagotovili so, da bodo s svojim prostovoljnim delom pomagali, da bo načrt čimpreje izvršen. P.

Zbirajmo rabljena olja!

Naša politična neodvisnost se bo toliko bolj utrjevala, čim večja bo postajala naša gospodarska neodvisnost. Zaradi tega si moramo vedno prizadevati, da bomo potrebe po predmetih in surovinh, ki jih rabimo v našem gospodarstvu in za vsakdanje življenje in ki jih moramo uvažati iz inozemstva, zmanjševali na minimum.

Važno mesto na spisku blaga, ki smo ga in ki ga še moramo uvažati, zavzemajo mineralna olja. Te postavke na listi uvažanih predmetov nam ne bo mogoče popolnoma črtati, s sodelovanjem nas vseh pa jo moremo znatno zmanjšati.

V našem gospodarstvu trošimo velike količine raznih mineralnih olj, katera po več ali manj dolgi uporabi enostavno zavržemo, ali pa jih uporabimo za mazanje raznih rjavečih in drugih strojnih delov, kjer bi mogli uporabiti prav tako koristno tudi manj kvalitetna olja in masti. Tako izgubljamo velike količine dragocenih olj.

V mnogih tovarnah se odceja olje od ležajev. Te kaplje olja je mogoče prestreči v postavljene posodice. Šoferji, mehaniki pogosto menjavajo olje v motorjih, toda kam spravljajo rabljena olja? Verjetno jih porabijo za mazanje karoserij, raznih zamazanih vijakov itd., ali pa jih zlivajo v kanal. Tudi v mastnih krpah, čistilni volni in bombažu, s katerimi čistijo strojniki stroje in v katere si strojniki in ostali brišejo roke, je mnogo olja.

Z zbiranjem rabljenih mineralnih olj, ki jih je mogoče regenerirati, bi mogli našemu gospodarstvu vrniti znatni del sicer izgublejnih olj in mnogo bi mogli prihraniti pri nabavi novega olja. Jugoslovanski kombinat za nafto in plin je pričel z regeneracijo rabljenih olj. Organiziral bo zbiranje rabljenih olj in določil podjetja, ki bodo vršila to važno nalogo. Z regeneracijo rabljenih olj bomo zopet dobili olja, ki jih bomo mogli ponovno rabiti z enakim uspehom kot nova olja. Poskrbljeno bo, da se bo regeneracija vršila z vso natančnostjo in z vsemi pripomočki tehnike.

Že sedaj, predno bo do podrobnosti organizirano zbiranje rabljenih olj, naj naša industrijska podjetja, uprave naših rudnikov, sindikalne podružnice v teh podjetjih, obrtne delavnice in posamezni šoferji, mehaniki in predvsem strojniki poskrbe, da bodo rabljena olja zbirali in spravljali v večje sode. Prav tako je treba zbirati mastne krpe, čistilno volno in bombaž, s katerimi se čistijo stroji in v katere si strojniki brišejo roke, ker z zbiranjem teh krp dosežemo dvojno korist, ko dobimo iz njih regenerirano olje in čiste krpe, ki jih moremo uporabiti v naši tekstilni industriji, ali pa za ponovno čiščenje strojev. Delovni kolektivi naj vnesejo to dolžnost v svoje tekmovalne načrte in naj tekmujejo v zbiranju čim večjih količin olj. Pri tem naj se z vso zavestjo zavedajo resnosti in pomembnosti tega vprašanja. Na ta način bodo domovini prihranili znatne vsote, zmanjšali bodo potrebni uvoz visokovrednih mineralnih strojnih in motornih olj in doprinesli velik delež h gospodarski osamosvojitvi naše domovine.

Po vsej verjetnosti bo izdana naredba, ki bo določala, da je vsak potrošnik pred nakupom novega mineralnega olja dolžan s potrdilom dokazati, da je zbral in oddal v regeneracijo odrejeni procent rabljenega olja.

Komu je služila inspekcija dela v stari Jugoslaviji

(Ob novem zakonu o inspekciji dela)

Ljudska skupščina FLRJ je dne 3. decembra sprejela novi zakon o inspekciji dela. Ta zakon postavlja to važno službo delavske in nameščenske zaščite na novo podlago in je še eno jamstvo več, da delavski razred Jugoslavije ne bo nikoli več predmet izkoriščanja, temveč da se bo naša nova socialna zakonodaja ki se sedaj gradi in vedno bolj izpopolnjuje, tudi dejansko izvajala.

Ob sprejetju tega važnega zakona ne bo odveč, če se nekoliko ozremo nazaj v staro Jugoslavijo in si ogledamo, kako se je izvajala inspekcija dela v tej, po svoji socialni zakonodaji tako razkričani dobi. Skupaj z ostalimi temeljnimi zakoni, ki so »urejevali« delovne odnose, je izdala stara Jugoslavija v decembru leta 1921. tudi zakon o inspekciji dela. Tedanji režim je hotel — potem, ko je že razpustil delavske strokovne in politične organizacije — ustvariti videz, kako skrbi za zaščito delavcev in kako spričo tega delavske strokovne in politične organizacije niti niso potrebne.

Seveda se je — spričo moči tedanjih privatnih podjetnikov in zaslombe, ki so jo uživali pri državni oblasti, ki je bila njihova — moralo s tem zakonom nujno zgoditi prav isto, kar se je zgodilo z ostalimi socialnimi zakoni stare Jugoslavije: tudi ta zakon je ostal tako rekoč na papirju in je predstavljal vse kaj drugega, kakor pa učinkovito higiensko, tehnično in socialno zaščito delavcev. Inspektorski kader je bil maloštevilen, neizkušen in birokratski; pregledi so bili redki in so redno zgrešili svoj pravi namen. Spričo malenkostne zagrožene kazni (maksimalno do 5000 din) so lastniki podjetij predrzno sabotirali nálogo za popravo odnosno instalacijo zaščitnih naprav, kolikor so bili takšni nálogi sploh izdani, kajti inspektorji dela so večinoma jemali podatke pri lastnikih samih ali njihovih poslovodjih. Zanimivo je, da je tako njihovo postopanje sankcioniral sam pravilnik o higienskih in tehničnih varnostnih merah v podjetjih z dne 25. decembra 1921, ki pravi v svojem uvodu:

»Pri že obstoječih podjetjih določi inspekcija dela meje, v katerih naj se naslednji predpisi izvajajo v teh podjetjih; to velja za primere, kjer je izvajanje varnostnih ukrepov združeno z večjimi izdatki. Inspekcija dela upošteva pri tem potrebo varnostnih ali higienskih ukrepov na eni strani in gospodarsko moč podjetja na drugi strani.«

Tako je torej izgledalo v stari Jugoslaviji: barantanje za uvedbo nujno potrebnih ukrepov za zaščito delavcev v podjetjih. Lahko si zamislimo, koliko učinkovitih varnostnih ukrepov je bilo res izvedenih spričo takih zakonskih določb!

Zakon o zaščiti delavcev je bil izdan v stari Jugoslaviji sicer že leta 1922; ta zakon je predvideval delavske zaupnike, ki naj bi imeli nekake pravice glede nadzorovanja tehnično-zaščitnih ukrepov v podjetju. Praktično je bilo mogoče pristopiti k volitvam delavskih zaupnikov šele leta 1927, ko je šele izšel pravilnik o volitvah delavskih in nameščenskih zaupnikov. Koliko je bila tudi tedaj mogoča kontrola teh ukrepov, na tem mestu ni treba še podrobneje razlagati.

Zakoni, ki so sledili zakonu o inspekciji dela, so postopoma zoževali pristojnost inspektorjev dela. Že zakon o banski upravi iz leta 1929. je odvzel inspektorjem dela skoraj vsako samostojnost in prenesel številne njihove kompetence na upravnopolitično oblast. Nato je obrtni zakon iz leta 1931. dodelil nadaljnje kompetence inspektorjev dela političnoupravni oblasti I. stopnje, to je srezkim načelstvom. Nadaljnji posli inspektorjev dela so bili prenešeni na srezke načelnike z uredbo o določitvi minimalnih plač, o kolektivnih pogodbah ter poravnavanju in razsodništvu z dne 12. februarja 1937.

Jasno je, da je s takimi odredbami silno padel nivo celokupne službe inspekcije dela, in da so strahovito narasli primeri obratnih nesreč. Statistika bivšega SUZORja izkazuje samo v letu 1939. 22.422 obratnih nesreč, kar predstavlja — spričo tedanjih 700.000 zavarovancev — 21 obratnih nesreč na 1000 zavarovancev! Pri gozdnožagarski industriji je doseglo to število celo 90 nesreč na 1000 zavarovancev! Isto leto je dobivalo nezgodnostno rento 20.893 zavarovancev, kar kaže, kakšno ogromno breme je predstavljalo tolikšno število nesreč za naše socialno zavarovanje.

Še ena statistika je značilna za službo inspekcije dela v stari Jugoslaviji: to je število pregledov, ki so jih izvršili inspektorji dela v podjetjih po službeni dolžnosti. Poročilo inspekcije dela za leto 1938. pove, da je bilo v tem letu pregledanih podjetij s skupnim številom 171.444 zaposlenih delavcev, dočim je znašalo to leto skupno število samo zavarovanih delavcev 750.000! Te številke torej kažejo porazno dejstvo, da so inspektorji dela pregledali komaj 22% podjetij: vsekakor najboljši dokaz popolne neučinkovitosti inspekcije dela!

Ni čuda, da je inspekcija dela izgubila v stari Jugoslaviji skoraj ves svoj ugled, kajti pokazala se je dejansko nemočna, zavarovati življenje in telo delavcev v ogroženih industrijskih in drugih podjetjih. Le tam, kjer so bili delavci povezani v močno organizacijo, le tam se jim je posrečilo z lastnimi silami doseči uvedbo vsaj najnujnejših varnostnih ukrepov v podjetju. S svojo uporno, razredno borbo so uspevali od časa do časa, da so s kolektivnimi pogodbami zavarovali tiste pravice, ki so jim sicer že pripadale po zakonu, katere pa so kapitalistični podjetniki izigravali na vsakem koraku in ob vsaki priliki.

V naši ljudski državi, državi delovnega ljudstva se taki primeri ne morejo in ne smejo dogajati več. Prvo in poglavitno jamstvo za to je že v tem, da ljudstvo danes samo preko svojih zastopnikov prinaša zakone in jih samo preko svojih predstavnikov v raznih organih ljudske oblasti tudi izvaja. Novi zakon o inspekciji dela pa je še eno jamstvo več, da se bo naša nova napredna socialna zakonodaja izvajala pravilno in dosledno v vsakem podjetju, državnem ali zadružnem, v vsaki ustanovi in v vsakem državnem uradu. To je naloga novih inspektorjev dela, to je naloga naših sindikalnih organizacij in to je naloga novih delavskih inspektorjev, ki bodo imeli izredno širok in hvaležen delokrog.

Dr. Lev Svetek

Varuštvo nad ljudstvi in rasno preganjanje

Kadar je Marx hotel ugotoviti, ali je človek, s katerim je imel opraviti, zares razumel osnove njegove nove proletarske ideologije, ga je potipal glede irskega vprašanja. Če se je pokazalo, da je tak človek bil za zatiranje Ircev, tedaj se Marx ni več zmenil zanj. Podobna preizkušnja nam je mogoča tudi danes. Povprašajmo nekoga, ki se ima za naprednega človeka, kaj misli o narodno osvobodilnem boju kolonialnih narodov, in bomo takoj lahko ugotovili, ali je v resnici napreden ali ne. Če bo skomizgnil z rameni in se namrdnil, češ, da so Kitajci, Javanci itd. ljudstva nižje vrste, da so ta ljudstva nekje daleč proč od Evrope, tedaj smo lahko prepričani, da je pred nami človek, ki se morda niti sam ne zaveda, da je konec koncev rasist in fašist.

Resnično napreden in resnično demokratičen človek se mora vedno zavedati, da žive v kolonijah in odvisnih deželah milijoni delovnega človeštva, ne pa le kaki ubogi stotisoči. Pri vprašanju kolonij in odvisnih dežel gre za ogromne in silno bogate pokrajine, zato je izkoriščanje teh dežel najtrdnejši gospodarski temelj imperialističnega sistema. Popolna osamosvojitev kolonij in odvisnih dežel bi pomenila uničenje imperializma, pomenila bi silno povečanje svobodoljubnih, demokratičnih, miroljubnih sil.

Tega dejstva so se zavedali tvorci statuta za Organizacijo ZN, zato so v nekaj paragrafih tega statuta začrtali pot, po kateri bi bilo treba postopno osvoboditi kolonialna in odvisna ljudstva, t. j. ljudstva, ki še nimajo svoje samouprave. Med tako odvisna ljudstva spadajo tudi ljudstva na mandatnih področjih, nastalih po prvi svetovni vojni. Predstavniki nekaterih držav, ki razpolagajo z mandatnimi področji, na primer Anglija, Belgija, Francija itd., so na sedanjem sestanku Organizacije ZN v New Yorku predložili osnutke za sporazume glede skrbništva nad mandatnimi ozemlji. Ti osnutki pa so v popolnem nasprotju z določbami glede skrbništva v statutu Organizacije ZN. Medtem, ko naj bi bilo skrbništvo po statutu Organizacije ZN sredstvo, da se ta odvisna področja osamosvoje, pa naj bi se po osnutku mandatnih držav spremenila ta področja v popolne kolonije. To je podobno prizadevanje kakor prizadevanje Južnoafriške unije, naj se ji pripoji nekdanja nemška kolonija Jugozahodna Afrika. Mandatne države so izkoristile svoj »glasovalni stroj« v Organizaciji ZN in so dobile pri glasovanju večino glasov za predlog, ki služi predvsem imperialističnim koristim. Da to ni krepitev miru, je prav tako jasno, kakor je jasno, da bodo po vseh takih imperialističnih sklepih ljudstva v kolonijah in odvisnih deželah še bolj poostrila svoj boj za neodvisnost in samostojnost.

Da si pridobivajo zatirana ljudstva v kolonijah in odvisnih deželah vedno več prijateljev med raznimi članicami Organizacije ZN, dokazuje glasovanje glede resolucije proti rasnemu preganjanju v Južni Afriki. Indijski delegati so opozorili na sramotno dejstvo, da nimajo Indijci v Južni Afriki nobenih pravic, predstavnik Sovjetske zveze tov. Višinski pa je navedel v svojem govoru med drugim, da je Indijcem v Južni Afriki prepovedano prebivati izven določenih področij, da se Indijci ne smejo poročati z belci itd. Oblasti ravnajo v Južni Afriki z Indijci torej tako, kakor so ravnale nemške okupacijske oblasti z zasužnjenimi evropskimi narodi na zasedenih področjih. Zato je razveseljivo dejstvo, da je bila večina članic Organizacije ZN proti rasnemu preganjanju v Južni Afriki in da je glasovala za resolucijo, ki obsoja tako rasno razlikovanje. To glasovanje pomeni poraz imperialistične reakcije in uspeh resnično demokratičnih sil v mednarodnem obsegu.

Kakor vidimo, je boj za demokracijo, enakopravnost med narodi in mir zelo pester in ga je treba bojevati na najrazličnejših frontah. Nobena od teh oblik boja ne sme biti delavskemu razredu neznana, zakaj vsaka, tudi na videz delavskemu gibanju najbolj tuja oblika boja za demokracijo in mir je konec koncev opora delavskega razreda v boju, ki ga bojuje delavski razred na čelu vseh demokratičnih množic za osvoboditev delovnega ljudstva izpod jarma zatiranja in izkoriščanja. Zato mora vsak resnično napreden človek in pravi demokrat obračati svojo pozornost tudi na dogajanje v kolonijah in odvisnih deželah ter ne sme meniti, da se to dogajanje njega prav nič ne tiče, ker se vse to godi baje nekje v daljnih deželah za sedmimi gorami. To, kar se dogaja v Južni Afriki, na Bližnjem vzhodu, na Kitajskem, na Javi, Borneu itd., nam mora biti prav tako blizu, kakor to, kar se dogaja na Balkanu, Pirenejskem polotoku ali kjer koli v Evropi.

Košir Mirko.

Odgovornost za državljansko vojno v Grčiji nosi protiljudski režim

Na seji Varnostnega sveta so 12. decembra razpravljali o grški pritožbi glede partizanskih borb v severni Grčiji. Jugoslovanski delegat Sava Kosanović je odgovoril na vrsto izjav, katere je podal pred Varnostnim svetom Tsaldaris, ki je v svojem memorandumu obtoževal Jugoslavijo, Bolgarijo in Albanijo, češ da te države izzivajo državljansko vojno v Grčiji.

Sava Kosanović je v svojem govoru dejal, da je za državljansko vojno v Grčiji odgovoren režim, ki se za svoj obstoj poslužuje terorja in ki ne odgovarja zahtevam grškega naroda.

Dalje je Sava Kosanović prikazal neresničnost Tsaldarisovih izjav o skrivnostnem pobegljškem taborišču Grkov v Bukljesu, o Mladinski progi, ki se baje gradi v bližini albanske meje in dr.

Poleg tega je poudaril nevarnost, ki jo predstavlja sedanja grška politika za mir na Balkanu. Z dokazi o stvarnem delu je grške vlade, ki se vzdržuje na oblasti samo s pomočjo tujih sil, je ovrgel neosnovane pritožbe proti Jugoslaviji, Bolgariji in Albaniji. Predlagal je, naj se pregleda položaj v Grčiji in naj se ugotove vzroki državljanske vojne.

Še pred Tsaldarisovim nastopom pred Varnostnim svetom so stotine in stotine Američanov in Američank grškega porekla, protestirale pred hotelom, kjer se je v New Yorku nastanil Tsaldaris, proti monarhofašističnemu režimu in nasilju, ki se izvaja nad grškim ljudstvom.

V svoji resoluciji je »Zveza za demokratično Grčijo« izjavila, da ni nikakih dokazov o tujem vmešavanju v grško notranjo politiko razen s strani Velike Britanije ter so vse Tsaldarisove izjave neresnične. V resoluciji zahtevajo ameriški Grki, naj se britanske čete nemudoma umaknejo in naj se sestavi vlada, ki bo resnična koalicija vseh političnih strank. Zahtevali so pomirjenje in obnovo, v zunanji politiki pa prijateljsko obdelovanje s sosednimi državami.

V Zapadni Trakiji divjajo težki boji

Grška demokratična armada, ki se odločno bori za pravice in demokracijo v Grčiji, je v poslednjih dneh pojačala svoje operacije proti četam monarhofašistične vlade. Posebno hude boje vodijo grški gverilci v zapadni Makedoniji, zapadni Trakiji in v gorskih predelih Tesalije.

V zapadni Trakiji, kjer se je upor razplamtel z vso silo, se vrše ogorčene borbe v bližini Dimotike, na prelazu Mandira in v okolici Suflije. Gorske vasi nad Solunom so vse v rokah demokratične armade. Tudi v Solunu samem so razširili letake, ki pozivajo prebivalstvo, naj se pridruži partizanskim odredom.

Grško ljudstvo je odločeno, da se bori za svobodo in demokracijo ter za svobodno odločanje o svoji bodoči usodi, brez »pomoči« angleške intervencije.

Zasedanje Sveta zunanjih ministrov in Organizacije ZN je zaključeno

V petek 13. decembra je bilo končano zasedanje Sveta ministrov za zunanje zadeve v New Yorku. Zasedanje je trajalo šest tednov. Prihodnje zasedanje Sveta ministrov za zunanje zadeve bo 10. marca 1947 v Moskvi.

Prav tako je končano zasedanje Organizacije združenih narodov. Prihodnje zasedanje bo septembra 1947 v New Yorku.

po Svetu

SOVJETSKA ZVEZA. — Pomoč sovjetskim materam. V moskovskem področju se je znatno razvila mreža ustanov za zaščito mater in otrok. Poleg tega je bilo v dveh in pol letih izplačanih 135 milijonov rubljev državne pomoči za matere-vdove in matere z več otroki.

Sovjetsko-danska trgovinska pogodba. Prezidij Vrhovnega sovjeta ZSSR je odobril pogodbo o trgovini in plovbi med Sovjetsko zvezo in Dansko.

ČEŠKOSLOVAŠKA. — Prekoračenje proizvodnega načrta za izdelavo vagonov. Pred kratkim je bil izdelan desettisoči železniški vagon. S tem je industrija železniških vagonov precej prekoračila proizvodni načrt za letošnje leto, prav tako pa tudi cilj, ki je bil postavljen z vladinim dveletnim načrtom za gospodarsko obnovo dežele.

Razprava proti vojnemu zločincu Tisu. Pred narodnim sodiščem v Bratislavi se je pričela razprava proti bivšemu predsedniku tako imenovane slovaške države, vojnemu zločincu Tisu in njegovima ministroma Mahu in Djurčanskemu.

ROMUNIJA. — Plenarni sestanek Sveta balkanske mladine. V Bukarešti se je pričel plenarni sestanek Sveta balkanske mladine. Sestanku prisostvujejo delegati mladinskih organizacij Romunije, Jugoslavije, Bolgarije, Albanije in Madžarske.

BOLGARIJA. — Izvedba agrarne reforme. Minister za kmetijstvo Trajkov je izjavil predstavnikom tiska, da bo izvedba agrarne reforme končana v letu 1947. V državi bo izvedena tudi reforma kmetijskega pouka, povišana proizvodnja tobaka ter bodo zgrajene nove ali popravljene številne stare gorske ceste.

ITALIJA. — Sicilski kmetje solidarni s severnoitalijanskimi delovci. »La Voce della Sicilia« prinaša članek, v katerem je prikazan pomen organizacije sicilskih kmetov za strnitev vseh ljudskih sil v borbi za politične pravice in svoboščine. Članek poudarja, da so sicilski kmetje pripravljeni izkazati vso pomoč in podporo delavcem iz Severne Italije ter s tem storiti vse, da bi izginila nasprotja, ki so jih umetno ustvarili bivši protiljudski režimi med Severom in Jugom.

ŠPANIJA. — Gladovna stavka zaprtih antifašistov. Reuter javlja, da so zaprti antifašisti v Madridu stopili v gladovno stavko zaradi okrutnega postopanja in neupravičenih kazni.

Lakota v Andaluziji. Dopisnik lista »Daily Telegraph and Morning Post«, ki se je vrnil s potovanja po Španiji, piše, da vlada na podeželju, posebno v Andaluziji velika lakota. Dejal je: »Franco uživa ogromno nepopularnost. Če bi bile omogočene volitve, bi 95% ljudi glasovalo proti njemu.«

PORTUGALSKA. — Odpor proti diktatorju Salazarju. V Lizboni se je vršilo zborovanje opozicionalne stranke demokratične enotnosti, na katerem so govorniki ostro obsodili Salazarjev diktatorski režim. V resoluciji, ki so jo zborovalci poslali predsedniku republike, so zahtevali svobodne volitve, amnestijo političnih jetnikov in razpust koncentracijskih taborišč.

FRANCIJA. — Komunistična partija najmočnejša stranka v Franciji. Pri volitvah v Svet republike v Franciji in Alžiru je dobila Komunistična partija Francije 61 mandatov izmed 214 mandatov. S tem je postala KP najmočnejša med številnimi francoskimi strankami.

Socialisti proti vsaki vladi brez komunistov. Nacionalistični svet francoske socialistične stranke je sklenil, da socialisti ne bodo sodelovali v nobeni vladi, iz katere bi bili izključeni komunisti.

ANGLIJA. — Sklenitev tajnega sporazuma o vojaški zvezi z Ameriko. Laburistični poslanec Zilliacus, eden izmed voditeljev »upornikov« v Spodnjem domu proti zunanji politiki britanske vlade, je obtožil britanski in ameriški vojaški štab, da sta sklenila tajni ustni sporazum o večini vprašanj desetletnega vojnega sveta.

NEMČIJA. — Ekonomska združitev zapadnih okupacijskih con. Minister za zunanje zadeve ZDA in minister za zunanje zadeve Velike Britanije sta podpisala sporazum o ekonomski združitvi angleške in ameriške okupacijske cone v Nemčiji.

ZDRUŽENE DRŽAVE AMERIKE. — Tudi denarne globe ne morejo razbiti stavke rudarjev. Na zahtevo ameriške vlade so kaznovani Združeni sindikati ameriških rudarjev z globo 3,500.000 dolarjev, predsednik Združenja Luis pa z 10.000 dolarjev denarne kazni, ker niso prekinili stavke 500.000 rudarjev. Vse ameriške sindikalne organizacije ostro obsojajo te diktatorske ukrepe ameriških kapitalistov.

INDONEZIJA. — Holandski generalštab odgovoren za prekinitev premirja. Komunistična partija Holandske je naslovila proglas na holandski narod, v katerem pravi med drugim: »V Indoneziji je ponovno prekršeno premirje. Odgovornost za to nosi holandski generalštab. Borbe se povsod nadaljujejo. Ta dejstva potrjujejo, da v Indoneziji ne bo miru vse dotlej, dokler se bodo tam nahajale holandske čete.«

INDIJA. — Ponovne protiangleške demonstracije. V Indiji se nadaljujejo nemiri in demonstracije proti Angležem. V Kalkuti, Bombayu, Ahmedabadu, Daki in v drugih mestih je prišlo do velikih spopadov, pri katerih je policija streljala na neoboroženo ljudstvo. Ubitih je bilo večje število ljudi.

Tekmujmo za dvig števila naročnikov »Delavske Enotnosti«

Naročnina za »DELAVSKO ENOTNOST«:

polletno	52 din
trimesečno	26 din
celoletno	104 din

Štednja — priprava na prihodnji dopust

Delavci in nameščenci so mogli že v letošnjem letu uživati dopust ne samo doma, temveč tudi v raznih okrevališčih Slovenije in Jugoslavije. Takoj, ko je vlada FLRJ izdala Uredbo o plačanem dopustu, je sindikalno vodstvo napravilo dogovor z državnim gostinskim podjetjem »Turist-hotelom«, ki je pristalo na znižanje stroškov oskrbovalnine za člane sindikatov in sicer za 20%. Pravtako je Ministrstvo za finance VLRS črtalo letoviško takso za vse člane sindikatov, hkrati pa je tud Ministrstvo za promet izdalo vdlok za brezplačen povratek za one, ki so preživeli svoj dopust v kakršnem koli letoviškem kraju naše države. Še več! Udarniki in drugi vzgledni delavci so mogli uživati dopust predvsem v sindikalnih okrevaliških domovih, pa tudi v državnih gostinskih podjetjih. Zaradi vzglednega in požrtvovalnega dela v času obnove in splošnega gospodarskega napora, jim je v znak priznanja poravnal sindikat vse stroške letovanja.

Razumljivo je, da v pogledu organiziranega preživljanja dopustov letos še ni moglo biti vse v popolnem redu. Zato je IV. plenum sprejel tudi sklepe, ki se nanašajo na sindikalna okrevališča in podobno.

Kaj naj torej v tem pogledu stori vsak posameznik?

Prav gotovo bo koristno, če na dopust mislimo že sedaj. Ne gre toliko za to, kdaj bomo dopust nastopili. V tem pogledu bo vsekakor treba sodelovanja sindikatov z upravami podjetij in ustanov. Gre za to, **ali bomo imeli na razpolago sredstva za preživljanje dopusta v kakršnem koli letoviškem okraju.** Pri tem bomo naleteli na pomisleke nekaterih, ki so mnenja, da je treba dopust preživeti le doma. Da, to je lahko v vsakem slučaju mogoče, toda treba je povedati, da je tako iz zdravstvenih kakor tudi iz drugih razlogov zelo priporočljivo, da preživimo dopust v drugem kraju, bodisi v planinah ali ob morju. Da, prav morje je za nas Slovence še posebno privlačno. V tem pogledu imamo tudi že nekaj navodil. Rudarji so n. pr. že izrazili željo po uživanju dopusta na morju, tako tudi kovinarji na Jesenicah itd. Če hočemo tako zamisel v prihodnjem letu izvesti, je treba prav gotovo predvsem — **štedeti.** Danes še ne moremo biti tako daleč, da bi mogel vsakdo naenkrat utrpeti celoten izdatek. To bomo mnogo lažje izvedli s štednjo in sicer tako, da bomo mesečno ali ob prejemu plače naložili določen znesek v ta namen.

Tak predlog je sprožilo tudi Državno hotelsko podjetje Hrvatske, ki je v tem pogledu dostavilo predlog vsem Glavnim odborom Enotnih sindikatov Jugoslavije. Njihov načrt predvideva 14-dnevni odmor na morju ali kakršnem koli drugem letoviškem kraju. Skupni izdatki za eno osebo, vštevši tudi vožnjo, bi znašali 1800 din. Vzemimo še primer izstavljenega računa »Turist-hotela« Slovenije in to za 12-dnevni odmor v Dobrni. Dnevna oskrbovalnina je znašala za člane sindikatov (popust!) 75 din dnevno, skupno torej 900 din. Dopustnik je uporabil še 10 kopeli po 10 din, kar znaša 100 din ter en zdravniški pregled, kar znaša 40 din. Skupni izdatek za 12-dnevni odmor je torej znašal 1040 din. K temu je treba prišteti še vožnjo in celotni izdatek znaša približno 1200 din za osebo.

Razumljivo je, da ne moremo vseh stroškov v naprej izračunati. Saj se bodo v prihodnjem letu verjetno spremenile tudi dosedanje cene, razlika pa more nastati tudi s tem, če potujemo v oddaljenejša okrevališča. Omenjeni račun naj velja le kot primer, ki nam služi za osnovo.

Rekli smo, da je treba izvesti štednjo. Brez dvoma bodo podružnični odborniki razumeli naloge, ki jih je treba izvesti v tem pogledu. Tam, kjer se o tem med člani še ni razpravljalo, je potrebno predvsem prikazati pomen te akcije, obenem pa je treba predložiti načrt v razpravo. V kolikor bo v tem pogledu storjen kakšen sklep, se bo ta nanašal predvsem na način organiziranja in izvedbe te zamisli. Kolikor smo izvedeli, tak načrt že izvajajo pri podružnici rudarjev v Trbovljah. Prav bi bilo, da bi nam v »Delavski Enotnosti« podrobneje razložili njihovo zamisel. Pravtako je bilo na plenumu v Guštanju ugotovljeno, da so kovinarji v tem pogledu že sprejeli sklepe in sicer da se član podružnice prostovoljno obveže za določen znesek, ki ostane ob izplačilu v blagajni. Ta znesek se bo redno vlagal skozi vse leto, torej tudi po dopustu. Če n. pr. nastopi delavec dopust v juliju, prejme iz blagajne potrebno vsoto. V kolikor ta vsota še ne odgovarja naloženemu prihranku, bo dotični član v prihodnjih mesecih z vlogo poravnal izdatek. Če pa bo več naložil, ali če določeno vsoto za dopust sploh ne bi rabil, dobi ob koncu leta izplačan ves prihranek.

S tem pozivamo uprave podružničnih odborov in člane Enotnih sindikatov k štednji za čim boljšo izrabo dopustov v prihodnjem letu. Pripominjamo, da ta načrt nima nič skupnega z 10% skladom za okrevališča, ki ga je določil IV. plenum Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije. Akcija velja predvsem za one, ki bodo na svoje stroške hoteli uživati dopust v kakršnem koli letoviškem kraju. Ponavljamo, da bo to vsem v izredno korist in veselje. Zaradi tega izvedimo akcijo čimprej in čim uspešneje!

J.

Izvajajmo sklepe IV. plenuma Glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije!

10. t. m. je imela sindikalna podružnica krznarjev št. 9 v Ljubljani množični sestanek. Pregledali smo naše delo in razmere, ki vladajo v naši podružnici.

Ni pravilno, da se osebni spori med posameznimi funkcionarji vlečejo v organizatorično delo, ker s tem zelo trpi delo podružnice. Delegat našega podjetja, ki je bil obenem tudi tajnik sindikalne podružnice, je uvedel v obratu 10 urni delavnik, s čimer vsi delavci niso soglašali. Ker je to protizakonito, je predsednik sindikalne podružnice uvedbi 10 urnega delovnika nasprotoval. To je dovedlo tovariša delegata do tega, da je kot tajnk podal ostavko, kar je končno tudi pravilno, ker delegat praviloma ne more biti odbornik sindikata. Obsojamo pa njegovo nadaljnje postopanje. Hotel je podružnico krznarjev št. 9, ki šteje 57 članov, cepiti v dve podružnici in sicer tako, da bi bili krznarji državnega sektorja vključeni v eni podružnici, krznarji privatnega sektorja pa v drugi. Delavstvo, ki pravilno dojema potrebe današnjega časa po večji skupnosti in tovarištvu za dosego večje aktivnosti in moči sindikatov, se je temu na množičnem sestanku protivilo in je predlog ovrglo.

Nadaljnji razvoj sestanka je pokazal, da je članstvo podružnice kompaktno in se ne strinja s predlogi takih funkcionarjev, ki zaradi osebnega prestiža ovirajo delo sindikata, ki izvaja svoj program v zvezi s sklepi IV. Plenuma Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije.

Ponekod se naši aktivisti poslužujejo vojaškega komandnega načina in uvajajo disciplino brez ugovora. Reakcijo vidijo povsod, tudi tam, kjer je morda le nekaj pomanjkanja discipline ali brezbrižnost, ki pa je često le posledica slabega političnega dela aktivistov samih. Aktivisti včasih nimajo pravilnega kriterija in se ne znajo nasloniti na zdrave množice ter si pridobiti njihovega zaupanja. Ne mislim, da je treba zmanjšati čuječnost, prav nasprotno je potrebno, posebno sedaj, ko gre za ohranitev priborjene enotnosti. Dvomim pa, da bi pretirana osebna ambicija in ljubosumnost koristila stvari. Razdiralnim elementom se s takim postopanjem daje le možnost, da lažje opravljajo svoje umazano delo.

Priporočljivo bi bilo, da bi naši delegati preštudirali govor tov. Grge Jankeza, predsednika KSS-a, Beograd, ki ga je imel na IV. Plenumu Centralnega odbora ESJ v Beogradu, kjer govori o dolžnostih delegatov in upravnikov, ki bi se morali temeljito baviti z vprašanji, kako nuditi svojim delavcem boljše delovne pogoje, kot jih nudijo obrtniške delavnice.

Naše delavstvo je pravilno razumelo zastopnika Krajevnega odbora zveze tekstilne in oblačilne industrije, da nadrejeni forumi ne dopuščajo osebnih ambicij posameznikov na škodo skupnosti in je z veliko večino sprejelo sklep, da se sindikalna podružnica krznarjev št. 9 ne cepi.

K. D.

Vtisi iz Laškega

Kot pacient zdravilišča v Laškem si ne morem kaj, da ne bi opisal vtise, ki sem jih dobil za časa svojega bivanja v zdravilišču samem in v mestu.

Takoj po končani vojni in še prav posebno v prvomajskem in novembrskem tekmovanju smo si poleg številnih drugih nalog zadali tudi nalogo, da bomo odpravili najvidnejše sledove okupatorjevega razdejanja. Dovolj je, da prehodiš v Laškem dve, tri ulice in že opaziš, da se Laško v prvomajskem in novembrskem tekmovanju pri obnovi ni posebno izkazalo, čeprav ni bilo tako zelo prizadeto kot drugi kraji.

Tudi glede vzgoje šolo obvezne mladine bi imel pomisleke. Stenčas je odraz naše vzgoje. V Laškem pa stenčas šolske mladine res ni najboljši, saj ne prikazuje naporov in uspehov naše mladine, temveč le sv. Miklavža s škofovsko palico.

Vse drugače pa je v zdravilišču, kamor prihajajo delavci iz vseh federalnih republik, kakor tudi tovariši s Primorja, slovenske in italijanske narodnosti. Povsod vlada iskreno tovarištvo, tako med pacienti, kakor tudi med strežnim osebjem in vodstvom obrata.

Delovni aktiv v zdravilišču prireja zanimiva predavanja ter razpravlja o tekočih političnih dogodkih doma in po svetu. Poskrbljeno pa je tudi za zabave, katerih čisti dobiček je namenjen tekočim nabiralnim akcijam. Delo tega aktiva ni tako enostavno, zlasti če pomislimo, da se posamezniki menjajo vsake tri tedne.

Za vso to bratsko povezanost v zdravilišču se moramo zahvaliti v glavnem rudarju iz Hrastnika, tovarišu Salomonu Lojzetu in tov. upravniku Hartmanu, ki sta s svojim požrtvovalnim političnim delom dosegla že lepe uspehe.

Tovarišem in tovarišicam, ki prihajajo na zdravljenje v zdravilišče Laško, priporočam, da živo sodelujejo in nudijo vso pomoč delovnemu aktivu. Le s kolektivnim delom bomo dosegli na vseh področjih dobre uspehe.

Š. D.

Tudi pozimi vabijo naša zdravilišča in letovišča

Dolenjske toplice leže v krasni gozdni okolici, polni zgodovinskih spomenikov. Zdravilne kopeli so koristne zlasti za sklepni in mišični revmatizem, ženske bolezni srca, ožilja in drugo. Poleg tega so Dolenjske toplice tudi v zimskem času važno izletniško središče, saj je okolica prepolna krasnih smuških terenov, ki ne zaostajajo za smuškimi tereni na Gorenjskem. Kopališče, ki skrbi za vso udobnost svojih gostov, ima tudi avto, ki prevaža goste na bolj oddaljene smučarske točke. Informacije daje Uprava toplic, »Turist-hotel«, Ljubljana, Beethovnova 13 in Putnik

Borba z močvirjem na gradnji proge Preserje—Borovnica

V času, ko se bliža gradnja proge Preserje—Borovnica svoji dovršitvi, se morajo delavci-graditelji boriti z velikimi naravnimi ovirami, s pogrezanjem nasipov v močvirna barjanska tla. Trasa nove proge teče namreč deloma po skalnatih usekih dolomitskih in apnenčevih mas, deloma pa po mehkih barjanskih tleh, na katerih je bilo treba zgraditi nekaj metrov visoke nasipe. Že v letih 1850 do 1856, ko so gradili železnico med Ljubljano in Trstom, je bila najtežja naloga graditeljev — tako poročajo zgodovinski viri — premostitev Barja med Notranjimi goricami in Žalostno goro pri Presreju. Tri leta so tedaj dovažali komenje iz bližnjih kamnolomov za 2 km dolgi železniški nasip, ki se je neprestano pogrezal v močvirno zemljo. Tako je tedaj pogoltnila zemlja na tem kratkem delu proge čez pol milijona kubičnih metrov kamenja, preden je bil železniški nasip toliko utrjen, da je bil usposobljen za železniški promet.

S podobnimi težavami se borе graditelji tudi danes na onem delu železniške trase med Preserjem in Borovnico, ki teče po močvirnih barjanskih tleh. Gornje ilovnate plasti zemlje so tudi tu tako zmehčane, da ne prenesejo ogromne teže železniškega nasipa. Take mehke plasti segajo 10 ali tudi več metrov v globino. Pod težo nasipa se močno udajajo. Pri tem pa ne pritiskajo samo navzdol, ampak na obe strani nasipa ter izpodrivajo zemljo, ki se dviga in poka. Ob nasipih, ki lezejo navzdol, so nastali pravcati hribčki. Na nekaterih mestih se je nasip že toliko pogreznil da bi segal nad 30 metrov v globino, če bi se vdiral naravnost v vertikalni smeri. Ker pa se v globini razleze, seveda ne pride tako globoko.

Pogrezanje je velika ovira pri gradnji proge. Saj so morali v teku letošnjega leta navoziti nad 80.000 m³ več materiala, kakor je bilo predvideno. To pa še ni bilo dovolj. Ko je pred dobrim mesecem začelo deževati, so se pogrezanja ponovila. Posebno med postajališčem Preserje in Ljubljanico je zopet izginilo v zemljo mnogo kubikov materiala. Na nekaterih mestih se je nasip v eni sami noči znižal za več kot dva metra. »Hribčki« ob nasipu pa so ponekod dosegli njegovo višino.

Vse te ovire pa naših delavcev ne strašijo. Ojačani z mladimi močmi celjske in novomeške mladinske delovne brigade so se sedaj, ko se bliža gradnja dovršitvi, še z večjim zagonom zarili v skalnate useke. Noč in dan se sliši iz usekov med Preserjem in Borovnico pokanje min in žvenket krampov in lopat. Žilavi minerji komaj sproti razstrelijo dovolj materiala mladim delovnim rokam, ki že čakajo, da ga zmečejo v vagončke in odpeljejo na nasipe. Dež in sneg jih sicer motita vendar ne odnehajo. Vsi so trdno odločeni, da z vsemi svojimi silami premagajo zadnje ovire in izvrše letošnji gradbeni program. Saj vse preveva misel, da bomo z dograditvijo tako važne nove proge mnogo pripomogli h gospodarski izgradnji in utrditvi naše ljudske države.

dr. I. B.

Člani ljubljanske čevljarske produktivne zadruge za deško vzgajališče v Smledniku

V nedeljo 15. decembra se je ustavil pred Državnim deškim vzgajališčem v Smledniku kamion, okrašen z državno in sindikalno zastavo.

Člani IV. sindikalne podružnice ljubljanske čevljarske produktivne zadruge so žrtvovali svojo nedeljo za dečke Državnega vzgajališča. V 156 urah so popravili in obnovili 26 parov čevljev, ter izdelali en par novih.

Ko je bilo delo ob 15. uri končano, so gojenci zapeli svojim dobrotnikom nekaj pesmi in jim izročil zahvalno diplomo, ki so jo sami izdelal.

Smledško deško vzgajališče je bilo ustanovljeno šele pred kratkim. Štirideset brezdomcev, ki so zaradi težkih socialnih prilik zašli na stranpota, se tu vzgaja v poštene ljudi in koristne člane naše skupnosti. Tako naša ljudska oblast skrbi za socialni in moralni dvig onih, ki niso po lastni krivdi zašli s prave poti.

Predilnica in tkalnica v Mariboru je v okviru tekmovanja poskrbela za nov strokovni kader

Na pobudo oddelka za strokovno šolstvo pri Ministrstvu za industrijo in rudarstvo, se je v Predilnici in tkalnici Maribor osnoval predilniško - tkalski tečaj, ki je po prizadevanju tov. upravnika in ob vsestranski podpori sindikata tudi zadovoljivo uspel.

Kot podlago za izdelavo učnega načrta smo vzeli odlok Ministrstva za industrijo in rudarstvo. Poleg tega smo sestavili program na osnovi izkušenj večernih tečajev v državni tekstilni šoli v Kranju. Tam smo dobili tudi neobhodno potrebno učno gradivo. Z dragocenimi nasveti nam je mnogo pripomogel direktor državne tekstilne šole v Kranju.

Organizacija tečaja je bila poverjena tov. ing. Sergeju Sazonovu, ki je zbral učno gradivo sestavil predavateljski zbor ter kot razrednik izvedel celotni učni tečaj do zaključka.

Tečaj je trajal 7 mesecev. Namen tega tečaja je bil izobraziti čim boljši strokovni kader iz vrst delavcev in nameščencev. Prednost je imela predvsem mladina.

Vpisanih je bilo 22 tečajnikov. Obisk tečaja je bil 70 do 80 %. Zaradi obratovanja tovarne v treh hizmenah ni bilo mogoče doseči 100%. udeležbe.

Učni načrt je bil razdeljen v dva dela. Prvi del je obsegal strokovne predmete in sicer: nauk o materialu, strokovno računovodstvo za predilce in tkalce, predilniške stroje, mehanično tkalstvo, dekompozicije, vezave ter kemijo in tehnologijo vlaknin. Drugi del pa je obsegal splošne predmete: računstvo, slovenščino, državoznanstvo, zemljepis ni zgodovino.

Pri zgodovini se je polagala posebna važnost študiju poglavij iz narodno-osvobodilne borbe.

Po prvi polovici tečaja so bile določene počitnice, katere so tečajniki izrabili za temeljito pripravo k izpitom. 13 kandidatov se je prijavilo k završnemu izpitu. Vsi so ta zpt uspešno opravili. Najvestnejše in najsposobnejše tečajnike smo nagradili s tem, da smo jih postavili na odgovorne službene položaje, kjer se uspešno udejstvujejo.

Tako smo v okviru tekmovanja poskrbeli za nov strokovni kader, ki nam bo pri nadaljnje mdelu koristna opora in povil zbrane plavžarje predsednik grupnega moč.

Joco.

S tekmovanjem naprej!

Vest, da je postala tovarna »Sava« na Jesenicah last naroda, last nas vseh in ne več last privatnika, človeka, katerega edina skrb je bila, da mu je kapital čim bolj naraščal, človeka, ki je izkoriščal delavstvo v bivši Jugoslaviji, se prilagodil razmeram med okupacijo ter hotel isto doseči tudi v današnjem času, kar pa se mu ni posrečilo, je sprejelo delavstvo z velikim veseljem ter si osvojilo geslo: »S tekmovanjem naprej!«

Tudi vajence in delavce, ki spadajo v vrste delavske mladine, je ta vest razveselila. Naša mladina ni zaostala za drugimi. Sklenila je, da bo tekmovala v delu in disciplini. Pri sprejemanju teh sklepov je vladalo nepopisno navdušenje. Uprava podjetja je sprejela predlog, da se bo naše prostovoljno delo vršilo v tovarni pri produkciji raznih vrst orodja. S tem je tudi mladini tovarne »Sava« dana možnost napredka, izpopolnjevanja in tekmovanja za dosego novih uspehov.

Ob koncu tega leta, ko se bodo pregledovali naši sklepi, bomo ocenili naše delo, spoznali napake pri njem in jih v prihodnjem letu popravili. Za izboljšanje našega dela so sedaj dani vsi pogoji, saj je tovarna last delovnega ljudstva.

Ljubljanski železničarji na obisku v zavodu za onemogle

Krajevni odbor ZŽPDNJ — Ljubljana, ki je sledil klicu Osvobodilne fronte in prevzel patronat za onemogle na Poljanski cesti v Ljubljani ter za ta patronat v kratkem razdobju prispeval 120.000 dinarjev, je 3. t. m. obdaroval onemogle starke in starčke s keksi in vinom. V torek 10. t. m. pa je priredil s sodelovanjem kulturno umetniškega društva »Tine Rožanc« zabavni večer s pestrim programom, ki je bil dobro izveden.

Ginjeni so starčki spremljali naša izvajanja in se hvaležni poslavljali od nas ko smo odhajali. Še marsikdaj jih hbomo razveselili z našo pesmijo in jih ne bomo pozabili.

Čepar Jože.

Vprašanja in odgovori

Vprašanje: Iskal sem mesta, kjer bi se moj sin lahko izučil ključavničarske, strugarske ali tekstilne obrti, pa ga nisem našel. Prosim za nasvet, kam naj se v tej zadevi obrnem.

Odgovor: V vseh industrijskih centrih so industrijsko-strokovne šole, ki jih vzdržujejo tovarne, podjetja in rudniki sami. Večina teh šol ima po dva oddelka: višji in nižji. Za sprejem v višji oddelek se zahteva dovršena nižja srednja šola, za nižji oddelek pa osnovna šola. Pouk v industrijsko-strokovnih šolah se pričenja z rednim šolskim letom (meseca septembra) in traja 42 tednov. Sedaj ne sprejemajo več novih učencev.

Sporočamo vam, da lahko napotite vašega sina v jeklarno Guštanj-Ravna, ki potrebuje večje število vajencev.

Zato se predhodno obrnite na Krajevni sindikalni svet — posredovalnica za delo v Marenbergu.

OBJAVE

VSEM SINDIKALNIM FORUMOM

V »Radu« štev. 108 z dne 16. decembra 1946 so priobčeni formularji za sestavljanje proračunov ter pripadajoča navodila. Sporočamo vsem sindikalnim forumom, **da bodo dobili formularje dostavljene, navodila pa bodo tiskana v prihodnji številki Delavske enotnosti.**

Priporočamo vsem sindikalnim forumom, da pripravijo vse potrebno za sestavo omenjenih proračunov.

GO ES Slovenije

25. DECEMBER JE DELA PROST DAN

Ministrstvo za delo LRS sporoča: Dne 25. decembra je neplačan dela prost dan. Kjer se obratuje z izmenami, se preneha z delom v torek 24. t. m. ob 10. uri zvečer in se zopet prične z delom v četrtek dne 26. decembra ob 6. uri zjutraj.

1. januar 1947 velja prav tako kot neplačan dela prosti dan.«

Ministrstvo za delo.

OPOZORILO IZSELJENCEM IZ FRANCIJE

Vsi denarni prihranki, ki so jih deponirali naši izseljenci pred odhodom v domovino pri naših oblasteh v Franciji, bodo sedaj na podlagi odloka zveznega ministrstva za finance v celoti izplačani po kurzu 41.979.

Vsem onim izseljencem, ki so prejeli akontacije na račun tega denarja s strani Ministrstva za delo v Ljubljani in pustili potrdila v računovodstvu tega ministrstva, bo sedaj nakazal Denarni zavod v Ljubljani, **po pošti,** še ostanek njihovega denarja, ki je naložen v Franciji.

Oni izseljenci pa, ki imajo potrdila še v svojih rokah, jih lahko osebno predložijo Denarnemu zavodu v Ljubljani ali pa njegovima filialkami v Celju in Mariboru. V tem slučaju naj imajo pri sebi osebno legitimacijo ali potni list.

Potrdila lahko pošljejo Denarnemu zavodu tudi po pošti in sicer priporočeno. V potrdilu morajo navesti: 1. sedanji naslov, 2. številko osebne legitimacije oz. številko potnega lista, 3. potrdilo o prejemu, ki naj se glasi: »Potrjujem, da sem prejel celotni iznos protivrednosti naložene vsote frs. frankov«, in 4. lastnoročni podpis.

Iz pisarne Ministrstva za delo v Ljubljani.

VSEM KULTURNO-UMETNIŠKIM DRUŠTVOM IN SKUPINAM

Od Centralnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije smo prejeli sledečo okrožnico:

Tovariši in tovarišice!

Ker se je dogajalo, da so nekatera kulturno-umetniška društva gostovala brez odobritve in kontrole višjih sindikalnih forumov, je Centralni odbor Enotnih sindikatov Jugoslavije na svoji seji dne 22. novembra t. l. v zvezi z dopisom Komiteja za kulturo in umetnost vlade FLRJ, št. 3871, sklenil naslednje o gostovanju kulturno-umetniških društev in skupin:

1. Kulturno-umetniška društva morajo za vsako gostovanje znotraj ljudske republike dostaviti program svojih prireditev, načrt gostovanja in dobo trajanja nameravanega potovanja Glavnemu odboru, ki bo v soglasnosti s pristojnim ministrstvom dotične ljudske republike odobril gostovanje.

2. Za vsa gostovanja naših kulturno-umetniških društev izven področja ljudske republike, kakor tudi za gostovanja v inozemstvu, morajo kulturno-umetniška društva poslati svoj program in zahtevati odobritev gostovanja od Centralnega odbora Enotnih sindikatov, ki bo o tem odločil v sporazumu s Komitejem za kulturo in umetnost vlade FLRJ.

3. Prav tako morajo biti prijavljena gostovanja umetniških skupin iz inozemstva Centralnemu odboru, ki bo izdal rešitev na podoben način.

Centralni odbor Enotnih sindikatov Jugoslavije

SPREMEMBE IN OLAJŠAVE PRI RAZDELJEVANJU INDUSTRIJSKIH PROIZVODOV

I.

Ker so nastale pri razdeljevanju tekstilnega blaga za podlogo za obleke razlike v tem, da so celo na nakazila za kompletno podlogo maloprodajalci zaračunavali namesto dovoljenih 26 točk, 36 ali celo preko 40 točk (z opravičenjem, da zahteva to metrsko obračunavanje) pojasnujemo in odrejamo sledeče:

1. Tekstilno blago — metrsko — se od 1. decembra t. l. dalje vrednoti do širine 1.10 m kot enojna širina, nad 1.10 m pa kot dvojna širina.

2. Kadarkoli se na nakazilo: za kompletno podlogo ali drugače izdaja potrošnikom žima za podlogo, v količinah, ki odgovarjajo količinam ostalih nakupljenih vrst blaga, se za žimo ne zahteva oddaja točk niti kuponov.

V ta namen morajo maloprodajalci in pristojniki LO od 1. decembra t. l. dalje izvršiti ustrezno razbremenitev v obračunih in izkazih zalog.

II.

Z ozirom na nujno potrebo, da se potrošnikom olajša nabava minimalnih količin, potrebnih za popravila oblačilnih predmetov in perila, odrejamo, **da se od 1. decembra t. l. oddaja tekstilno blago v posameznih količinah in pri enkratni oddaji največ do 0.50 m potrošnikom v maloprodaji samo na točke** in brez zato predpisanega nakazila v smislu navodil o uvedbi industrijske karte št. 3317 z dne 20. septembra 1946.

III.

Od 1. dec. 1946 se oddaja blago z pohištvo in blago za zavese vrši samo na nakazila brez oddaje točk ali kuponov.

Pristojni LO in maloprodajalci morajo izvršiti ustrezno razbremenitev v obračunih in izkazih zalog.

IV.

Baržunasta tkanina za ovratnike pri suknjah in plaščih se oddaja v kolikor gre za nabavo minimalnih količin za 1 ovratnik (dolžine cca 0.20 m v širini 0.48 cm) brez oddaje točk in brez nakazila ali kupona. V smislu I. in III. izvrše maloprodajalci in LO ustrezno razbremenitev tudi v tem primeru.

Iz pisarne ministrstva za trgovino in preskrbo.

PREJEMKI GOSPODINJSKIH POMOČNIC IN HIŠNIKOV V PRIMERU BOLEZNI ALI NEZGODE

Uredba o reguliranju mezd in plač delavcev ali nameščencev v državno-gospodarskih in zasebnih podjetjih, zasebnih ustanovah in organizacijah z dne 20. aprila 1945 odreja, da določa plače uslužbencem v gospodinjskem in hišnem gospodarstvu ministrstvo za delo vsake federalne republike za svoje področje, potem ko je zaslišalo pristojne sindikalne organizacije.

Za področje ljudske republike Slovenije so plače gospodinjskih pomočnic in hišnikov urejene z odredbama ministra za delo VLRS z dne 20. julija 1946, ki sta objavljeni v »Uradnem listu« LRS z dne 27. julija 1946 in veljata od tega dne dalje.

Že od dne 21. junija 1946 velja Uredba vlade FLRJ z dne 17. junija 1946, objavljena v »Uradnem listu« FLRJ št. 50, ki predpisuje delavcem, nameščencem in vajencem pravico do mezde in plače v primeru bolezni ali nezgode. Delavec in vajenec, obrtniški in industrijski, imata po vsaki vsaj 30-dnevni zaposlitvi pravico, dobiti od delodajalca svojo polno plačo, če je nesposobnost za delo zaradi bolezni brez njihove krivde trajala en do tri dni. Če je po tolikšni zaposlitvi ta nesposobnost trajala več kot tri dni, ima mora delodajalec izplačati največ za šest dni od dne obolenja ali nezgode razliko za mezdo in hranarino, ki jo daje zavod za socialno zavarovanje. Nameščenec ter vajenec v neobrtnem in neindustrijskem obratu imata po isto tolikšni zaposlitvi pravico, dobiti polno plačo za nesposobnost, ki je trajala tri ali manj dni, za daljšo nesposobnost pa razliko med plačo in hranarino od dne obolenja ali nezgode, toda največ za 30 dni. (Dnevna plača je 25. del mesečne plače.)

Za gospodinjske pomočnice in hišnike na področju Slovenije je pravico do plače v primeru bolezni in nezgode uredilo ministrstvo za delo vlade LRS po sporazumu s federalnim odborom ESZDN za Slovenijo z odločbo III-1417/2-1946 z dne 6. novembra 1946 in raztolmačilo tako-le:

Gospodinjska pomočnica ima v primeru bolezni ali nezgode — če traja delanezmožnost največ šest dni — pravico do polnih prejemkov (t. j. do plače in naturalnih prejemkov). Če pa traja delanezmožnost več kot šest dni, ji pritičejo za dobo največ meseca dni samo naturalni prejemki, ne pa tudi plača.

Gospodinjska pomočnica, ki ni v skupnem gospodinjstvu z delodajalcem in je zaposlena samo del dneva in prejema mezdo od ure, je v primeru delanezmožnosti upravičena do polne plače pri delanezmožnosti, ki traja tri dni ali manj; od izplačila razlike med hranarino in plačo pa za dobo največ šestih dni.

Hišnik je upravičen v primeru bolezni ali nezgode do vseh prejemkov, če traja delanezmožnost tri dni ali manj, če pa le-ta traja nad tri dni, ima pravico do razlike med hranarino in mezdo za dobo šestih dni.

Gospodinjske pomočnice in hišniki si pridobe gornje pravice po vsaj **enomesečni zaposlitvi.**

Daljša delanezmožnost gospodinjske pomočnice ima pri večini gospodinjstev za posledico, da mora gospodinja najeti namestnico ali postrežnico. Prejemke, ki bi pripadali obolelі gospodinjski pomočnici, bo gospodinja uporabila za plačo namestnice. Gospodinjska pomočnica pa glede prejemkov pri obolenju, ki traja do enega meseca, ni oškodovana, ker prejema od zavoda za socialno zavarovanje hranarino, ki je višja od njene plače, do naturalnih prejemkov ali do ekvivalenta v gotovini pa je upravičena.

Navajamo te-le vzglede:

1. Gospodinjska pomočnica obdrži v primeru bolezni ali nezgode, če traja delanezmožnost tri dni ali manj, pravico do vseh prejemkov. Hranarine od socialnega zavarovanja ne dobi.

2. Gospodinjska pomočnica obdrži v primeru bolezni ali nezgode, če traja delanezmožnost nad tri dni do največ šestih dni, pravico do vsen prejemkov. Od socialnega zavarovanja dobi za dobo šestih dni hranarino.

3. Gospodinjska pomočnica obdrži v primeru bolezni ali nezgode, če traja delanezmožnost več kot šest dni od največ enega meseca, pravico do naturalnih prejemkov, katere je imela pred obolenjem. Do plače v gotovini ni upravičena.

Če se gospodinjska pomočnica v tem obdobju oskrbuje na stroške socialnega zavarovanja v bolnišnici, ji delodajalec ni primoran plačati ekvivalent za naturalne prejemke, pač pa je dolžan **plačati za prvih šest dni razliko med hranarino in prejemki** (t. j. vrednostjo naturalnih prejemkov — ekvivalentom — in plačo v denarju).

Če pa gospodinjska pomočnica v primeru delanezmožnosti, ki traja nad šest dni do največ enega meseca, pri delodajalcu ne prejema naturalnih prejemkov in se ne zdravi v bolnišnici, je ta dolžan, da ji izplača ekvivalent za naturalne prejemke v gotovini, ki znaša: za hrano in stanovanje din 18.25 na dan, din 109.50 za teden dni ali din 456.— za mesec dni, oziroma samo za hrano din 14.50 na dan, din 87.— za teden, din 362.50 pa za mesec dni.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Dom sindikatov, Miklošičeva cesta 22-II., tel. št. 45-38 — Tisk Tiskarne »Slovenskega poročevalca«